

**5-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP
ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ANNELERİN
ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI İLE
BU ÇOCUKLARIN ÖĞRETMEN ALGISINA GÖRE AKADEMİK
BENLİK SAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Sibel Katıksız

151104131

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Handan Doğan

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şubat, 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Sibel KATIKSIZ' ın "5-6 Yaş Arası Çocuğa Sahip Çalışan ve Çalışmayan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Bu Çocukların Öğretmen Algısına Göre Akademik Benlik Saygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı tezi 21/02/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca, Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora tezi oy birliğiyle / oy çokluğuyla, başarılı / başarısız olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı ve Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Dr.Öğr.Üyesi Handan DOĞAN

Üye : Prof.Dr. Nermin ÇELEN

Üye
(Marmara Üniversitesi) : Dr.Öğr.Üyesi Işık KAMARAJ

Doç. Dr. Ahu TUNÇEL ÖNKAL
Enstitü Müdürü

 maltepe üniversitesi	ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	Doküman No	FR-178
		İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa	iii/103

Revizyon Takip Tablosu

REVİZYON NO	TARİH	AÇIKLAMA
00	01.03.2018	İlk yayın.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

21.02.2019

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmamın Maltepe Üniversitesinde kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığımı ve öngörülen standartları karşıladığımı beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Sibel Katıksız

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez dönemim boyunca her zaman engin düşünceleri, tecrübeleri ve yardımlarıyla bana rehber olan değerli tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Handan Doğan'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Başta, Prof. Dr. Hacer Nermin Çelen olmak üzere, yüksek lisans sürecinde bana destek olan tüm üniversite hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Ölçeklerimin uygulaması sırasında bana destek olan tüm okul yöneticileri ve öğretmenlere katkıları için teşekkür ederim.

Son olarak, eğitim hayatım boyunca bana desteklerini esirgemeyen aileme ve yüksek lisans eğitimim boyunca büyük bir sabır ve anlayışla beni motive eden eşim Hakan Katıksız'a teşekkür ederim.

Sibel Katıksız

Şubat, 2019

ÖZ

5-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI İLE BU ÇOCUKLARIN ÖĞRETMEN ALGISINA GÖRE AKADEMİK BENLİK SAYGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sibel Katıksız

Yüksek Lisans Tezi

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Handan Doğan

T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019

Kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almaya başlamaları, çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılmasını beraberinde getirmiştir. Çocukların, okul ortamında bulunmaya başlamaları ebeveyn dışında biriyle yoğun vakit geçirmelerine sebep olmaktadır. Öğretmenler, ebeveynlerinden sonra çocuklar için önemli rol modellerdir. Buna bağlı olarak, öğretmen algısının çocukların akademik benlik saygısı üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, 5-6 yaş arası çocuğa sahip çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların öğretmen algılarına göre akademik benlik saygısı düzeyleri ilişkisinin araştırılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Kartal ilçesinden 300 anne ve öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği, Akademik Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, çocukların akademik benlik saygısı üzerinde anne tutumlarının etkisi olmadığı, çalışan annelerin, çalışmayan annelere göre izin verici tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Annelerin izin verici tutumlarının ve çocukların akademik benlik saygılarının anne eğitim düzeyinin yükselmesine bağlı olarak arttığı, bir çocuğu olan ve çocuğu birinci sırada olan annelerin izin verici tutumlarının araştırmaya katılan diğer annelerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: 5-6 Yaş, Anne, Çocuk Yetiştirme Tutumu, Akademik Benlik Saygısı.

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EMPLOYED AND UNEMPLOYED MOTHERS' ATTITUDES TOWARDS RAISING THEIR CHILDREN AT THE AGES OF 5-6 AND CHILDREN'S ACADEMIC SELF RESPECT LEVEL ACCORDING TO TEACHER PERCEPTION

Sibel Katıksız

Master Thesis

Psychology Department

Psychology (Obsion: Developmental Psychology) Programme

Thesis Advisor: Dr. Öğr. Üyesi. Handan Doğan

Maltepe University Social Sciences Institute, 2019

Women's being more involved in the working field has led to a comparison between the employed and unemployed women in means of their attitudes towards raising a child. Children's being in a school environment lead them to have more time with people other than their parents. Teachers are the most important role models the lives of children. In relation to that, it has been thought that the teacher perception may have an effect on children's academic self respect. Thus the aim of this study is to examine the relationship between the child rearing attitudes of the employed mothers with children at the of age 5 to 6 and the unemployed mothers according to teacher perception. The research's study group includes 300 mothers and teachers from İstanbul in Kartal. Personal information form that has been prepared by the researcher, Parents' Attitudes Scale and Academic Self Respect Scale have been used in the study.

According to the results of the study, it was found that mother's attitudes do not have an effect on children's academic self-respect and the employed mother's permissive attitudes are higher than the mothers who are unemployed. It was found that mother's permissive attitudes and children's academic self-respect increase according to mother's higher education level. It was obtained that permissive attitudes of the mothers who have one child and whose child is in the first rank are higher than the other mothers.

Keywords: Age of 5-6, Mother, Child-Rearing Attitude, Academic Self Respect.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
ÖZGEÇMİŞ	xii
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışan-Çalışmayan Anneler ve Çocuk	3
1.2. Çocuk Yetiştirme Tutumu, Tanımı ve Kapsamı	6
1.3. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Sınıflandırılması	10
1.3.1. Demokratik Tutum	10
1.3.2. Otoriter Tutum.....	11
1.3.3. Aşırı Koruyucu Tutum.....	12
1.3.4. İzin Verici Tutum	13
1.3.5. Diğer Tutumlar	14
1.3.6. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Önemi.....	16
1.4. Benlik Kavramı Tanımı ve Kapsamı.....	18
1.4.1. Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler.....	19
1.4.2. Benlik Saygısının Önemi.....	23
1.4.3. Okul Öncesi Dönemde Benlik Saygısı	24
1.4.4. Akademik Benlik Saygısı	26
1.5. Tutumlar ve Benlik Konusundaki Kuramsal Açıklamalar.....	28
1.6. Araştırmanın Amacı.....	32
1.6.1. Kavramlar ve Terimler.....	32
1.6.2. Araştırmanın Problem Soruları.....	33
1.7. Araştırmanın Önemi.....	33
1.7.1. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	34

BÖLÜM 2. YÖNTEM.....	35
2.1. Araştırmanın Modeli.....	35
2.2. Araştırma Grubu.....	35
2.3. Veriler ve Toplanması.....	35
2.3.1. İşlem.....	35
2.3.2. Kişisel Bilgi Formu.....	36
2.3.3. Ebeveyn Tutumları Ölçeği.....	36
2.3.4. Akademik Benlik Saygısı Ölçeği.....	37
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	39
BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUM.....	40
3.1. Bulgular.....	40
3.2. Yorumlar.....	70
BÖLÜM 4. SONUÇ	76
4.1. Özet.....	76
4.2. Yargı.....	78
4.3. Öneriler.....	78
EK'LER.....	81
KAYNAKÇA.....	87

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.İş-Aile Çatışmasında Etkili Olan Faktörler	5
Tablo 2.Çocuk Yetiştirme Tutumunun Çocuklara Kontrol Özelindeki Etkileri.....	9
Tablo 3.Benlik Saygısını Etkileyen Kavramlar ve Açıklamaları	21
Tablo 4.Okul Öncesi Dönemde Benlik Algısının Gelişimi	26
Tablo 5.Normallik Sınaması.....	38
Tablo 6.Güvenirlilik Analizi.....	38
Tablo 7.Araştırmaya Katılan Annelerin Yaş Dağılımı.....	40
Tablo 8.Araştırmaya Katılan Annelerin Medeni Durum Dağılımı.....	40
Tablo 9.Araştırmaya Katılan Annelerin Çalışma Durumu Dağılımı.....	41
Tablo 10.Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumu Dağılımı	41
Tablo 11.Araştırmaya Katılan Annelerin Meslek Dağılımı	42
Tablo 12.Araştırmaya Katılan Çocuğun Cinsiyet Dağılımı	42
Tablo 13.Araştırmaya Katılan Annelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı Dağılımı.....	43
Tablo 14.Araştırmaya Katılan Çocuğun Kaçınıcı Sırada Olduğu Değişkenine Ait Dağılım	43
Tablo 15.Ebeveyn Tutum Ölçeği İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler	44
Tablo 16.Akademik Benlik Saygısı Ölçeği İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler	49
Tablo 17.Annelerin Yaşları İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 18.Annelerin Medeni Durumu İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	53
Tablo 19.Annelerin Çalışma Durumu İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	55
Tablo 20.Annelerin Eğitim Durumları İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	57
Tablo 21.Annelerin Mesleği İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	59
Tablo 22.Annelerin Sahip Olduğu Çocuk Cinsiyeti İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları	61

Tablo 23. Annelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	63
Tablo 24. Annelerin Sahip Oldukları Çocuk Sırası İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	65
Tablo 25. Çocukların Akademik Benlik Saygısı İle Ebeveyn Tutumu İlişkinine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları.....	66
Tablo 26. Anne Tutumlarının Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanına Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	67
Tablo 27. Annelerin Çalışma Durumu ile Anne Tutumunun Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanına Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi.....	69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Anne ve Babaların Tutumunu Etkileyen Faktörler	7
Şekil 2. Çocuk Yetiştirme Tutumu Türleri	14
Şekil 3. Çocuk Yetiştirme Tutumu Türlerinin İçeriği	15
Şekil 4. Global Benlik Saygısı.....	27

ÖZGEÇMİŞ

Sibel Katıksız

Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

<i>Derece/Yıl</i>	<i>Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı</i>
Ls. 2012	Maltepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü
Lise 2006	Medine Tayfur Sökmen Lisesi

İş/İstihdam

<i>Yıl</i>	<i>Görev</i>
2018-	Rehber ve Psikolojik Danışman. Fen Koleji
2015-18	Rehber ve Psikolojik Danışman. Fen Bilimleri Koleji
2014-15	Rehber ve Psikolojik Danışman. Fen Koleji
2012- 14	Psikolojik Danışman. Özel Kardeş Özel Eğitim Merkezi

Mesleki Birlik/Dernek Üyelikleri

<i>Yıl</i>	<i>Kurum</i>
2010 - Üye:	Türk Psikologlar Derneği

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı	: İstanbul, 1989	Cinsiyet:	Kadın
Yabancı diller	: İngilizce		
GSM / e-posta	: 05078738355 / psikologsibel.sarac@hotmail.com		

BÖLÜM 1: GİRİŞ

Aile, tutum ve rolleri ile çocuğun gelişimini doğrudan etkilemektedir. Çocuklar, yaşamla ilgili ilk izlenim ve deneyimlerini aile içerisinde edinmektedirler (Dam, 2008: 78). Çocuğun gelişimi üzerinde, aile tutumlarının etkililiği bu çalışmanın konusunu belirlemiştir.

Günümüz koşullarında, kadınların işgücünden daha çok faydalanılmaya başlanmıştır. Bu süreçte, kadınlar para kazanmakta, aile bütçesine katkı sağlamaktadır (Durmaz, 2016: 37). Kadınların çalışma hayatına daha fazla katılmaya başlamasıyla birlikte, çocuklarıyla ilgilenme sürelerinin azalmaya başlaması söz konusu olmuştur. Çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının araştırılacağı bu çalışma için kadınların çalışma hayatında yer alma düzeyleri belirleyici etkenlerden birisidir.

Çocuğun gelişimi sadece anneye bağlı değildir. Babanın da çocukların gelişiminde göz ardı edilemeyecek etkileri bulunmaktadır. Bu nedenle, okul öncesi dönemden itibaren çocukların gelişimi hem anneler hem de babalar tarafından desteklenmelidir (Alkan Ersoy, Kurtulmuş ve Çürük Tekin, 2014: 1079).

Okul öncesi dönemde çocuk ailenin, çoğunlukla da annenin etkisi altında gelişim göstermektedir. Bu dönemde çocukların kendilerini genellikle anneleri ile özdeşleştirmeleri, böyle bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Böylece çocuğun gelişimi, annelerin çocuğa karşı yaklaşımlarına göre şekillenecektir. 5-6 yaş aralığındaki çocukların ele alınacağı bu kısımda annelerin çocukların gelişimine yönelik süreçler üzerinde durulacaktır. Çocuk yetiştirme tutumu, çocukların davranışlarını ve akademik başarılarını etkilemektedir (Şahin Sak, Atlı, Şahin ve Sak, 2015). Çocuk yetiştirme tutumunun bu yöndeki etkileri de temel araştırma konularından birisidir.

Benlik saygısı, bireyin kendisine olan saygısının yanında güvenini ve diğer duygularını içermektedir. Benlik saygısının oluşumu ve gelişimi, bireyin kendisiyle ilgili olan süreçlerin yanında ailesi başta olmak üzere çevresinin de yaklaşımıyla etkileşim halindedir. Benlik saygısı erken çocukluk döneminde anne babanın etkisiyle birlikte

şekillenmektedir (Saygılı, Kesecioğlu ve Kırıktaş, 2015: 210). Annenin çocuk yetiştirme tutumunun benlik saygısı ile olan ilişkisinin meydana gelmesinin çıkış noktası da burasıdır. Yapılacak olan çalışmada, akademik benlik saygısı özelinde incelemelerde bulunularak açıklama getirilmesi planlanmaktadır.

Çocukların öğretmen algıları, bu çalışmadaki temel araştırma konularından bir diğeridir. 5-6 yaş aralığındaki çocukların aileden ayrılarak okul ortamına girmeleri, ilk kez ebeveynleri dışında birisiyle vakit geçirilmeleri ve etkileşim kurmaları anlamına gelmektedir. Bu da, 5-6 yaş aralığındaki çocukların öğretmen algılarını önemli bir konu haline getirmektedir.

Çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının yanı sıra çocukların öğretmen algılarının akademik benlik saygısı ile ilişkisine yönelik incelemelerde bulunulacaktır. Okul öncesi dönemdeki öğretmenler, çocukların en çok etkilendikleri kişilerdir ve çocuklar için aile bireyleri kadar önemlidir (Ahi, Cingi ve Kıldan, 2016: 78). Ayrıca, öğretmenler çocuğun hayatındaki en önemli rol modellerdendir. Bu nedenle, öğretmen algısının çocuğun akademik benlik saygısı üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

1.1. Çalışan-Çalışmayan Anneler ve Çocuk

Önceki yıllarda, babanın ekonomik konuları annenin ise çocuğun bakımını ve ihtiyaçlarını karşılama düşüncesi hakimdi. Anneler, çalışma hayatına girmeye başlayınca, bakım veren kişi rolünden çıkmışlardır. Bu durumun sonucunda, çocuğun bakımını ebeveynler paylaşmış ya da bu konudaki sorumluluğu başka bir bakım veren kişi (bakıcı vb.) üstlenmiştir (Myers, 2017).

Kadının annelik rolünün dışında, çalışma hayatındaki rolünün toplum tarafından olağan karşılanmasının ardından, klasik baba rolünde değişimler yaşanmıştır. Değişen bu yeni baba rolü ile birlikte, ebeveynlerdeki rol dağılımı eş değer olmuştur (Harris ve Morgan, 1992: 540).

Sanayi devrimiyle birlikte, kadınların işgücünden faydalanılmaya başlanmıştır. Böylece, kadınlar para kazanarak aile bütçesine katkıda bulunmuştur (Durmaz, 2016: 37). Kadınların çalışma hayatında yer almaları, aynı zamanda kadınların toplum içerisindeki yerini etkileyen bir gelişme niteliği taşımaktadır.

Annelerin çalışması ya da çalışmaması, çocukların gelişiminde etkili bir faktördür. Annelerin, çalışması durumu ve çalışma koşulları birtakım yetersizlikleri beraberinde getirmektedir. Özellikle, çocuğun doğduğu ilk dönemlerde annelerin çalışması, emzirme başta olmak üzere pek çok sorunu ortaya çıkarmaktadır (Gökdemirel, Bozkurt, Gökçay ve Bulut, 2008: 222).

Çalışan annelerin, çocuk yetiştirme konusunda özellikle de, çocuğa vakit ayırma noktasında sorunlar yaşadıkları düşünülmektedir. Çalışan annelerin karşılaştığı başlıca sorunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Yavuz, 2007: 4):

- 1.Çocuk bakıcısı arama,
- 2.Çocuk bakıcısı bulunsa bile bakıcıyla ilgili sürekli bir kaygı ve endişe içerisinde olma,
- 3.Aşırı sorumluluk yüklenme,
- 4.Zihinsel yorgunluk,

5.Fiziksel yorgunluk,

6.Suçluluk duygusu hissetme,

7.Çocuğa zaman ayırmada ayrılan zamanın etkili zaman olarak nitelendirilememesi,

8.İş stresinin anne-çocuk ilişkilerine yansması,

9.İşle ilgili olumsuzlukların aile ortamına ve dolayısıyla çocuğa yansması şeklindedir.

Görüldüğü üzere, annelerin çalışmasının çocukla olan ilişkilere yansması kaçınılmazdır. Ancak bu ifadeler, annelerin çalışmasının çocuğa her zaman olumsuz yansıtacağı şeklinde algılanmamalıdır. Çalışan annenin çocuk gelişimine katkısının, çocuğa özgüven kazandırma olarak belirtilebilir.

Çalışan anneler ve çocuk ilişkisi, kadın açısından iş-aile çatışmasının yaşanmasını beraberinde getirebilir. Böyle bir durumda, iş-aile çatışmasının oluşumunda etkisi olan faktörlerin bilinmesi gerekir. Bu kapsamda yer alan hususlar, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 1. İş-Aile Çatışmasında Etkili Olan Faktörler

1. AŞIRI ROL YÜKÜ	<p>1.1. Ev işleri ve çocuk bakımı</p> <ul style="list-style-type: none"> * Aileden veya aile dışından yardım alınması * Ev işlerinin aile üyeleri arasında paylaşılması * Önceliklerin belirlenmesi * Bilişsel yeniden değerlendirme
	<p>1.2. Sosyal bağların sürdürülmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> * Eşin işiyle ilgili arkadaşlıklarına ve aktivitelerine beraberce katılmak * Arkadaşlarla yalnız vakit geçirmek * Arkadaşlarla eğlenceli zaman geçirmek için faaliyetler düzenlemek * Eşlerin birlikte yalnız zaman geçirmesi
	<p>1.3. Dol döngüsü</p> <ul style="list-style-type: none"> * Kariyere öncelik verip evlenmeyi/çocuk sahibi olmayı erteleme veya tam tersi * Kadın ev işlerinden sorumluyken, erkeğin kariyer yapması, ilerleyen yıllarda kadın kariyer basamaklarında ilerlerken, erkeğin eve yönelmesi
2. ROL KALİTESİ	<p>2.1. Cinsiyet rolü sosyalleşmesi</p>
	<p>2.2. Eşler arası rekabet</p> <ul style="list-style-type: none"> * Rekabetten mümkün olduğunca kaçınma * İşle ilgili başarıları beraberce paylaşma
	<p>2.3. Çevreden kaynaklanan sosyal baskı</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ortaya çıkan yeni normları tartışmak * Başkalarından gelen olumsuz eleştirileri ve kaba yorumları önemsemeyip duymazdan gelmek
<p>3. MESLEKİ HAREKETLİLİK</p> <ul style="list-style-type: none"> * Atanma, yeni iş bulma, kariyer basamaklarında ilerleme gibi nedenlerle eşlerden birinin şehir veya ülke dışında çalışmak durumunda kalması sonucu eşlerin birbirine kırılması ya da eşlerden birinin feragat etmesi 	

Kaynak: Açıkgöz, 2014: 17.

Tablo 1’de görüldüğü üzere, kadınların iş-aile çatışması yaşamasında aşırı rol yüklenmesi, rolün içeriği ve mesleki hareketlilikler belirleyici olmaktadır. İşle ilgili süreçlerden atanma, yükselme gibi faktörler, çalışan annelerin çocuk yetiştirme konusunda yeterli ilgiyi göstermesinin önünde engel niteliği taşıyabilir. Mesleki hareketlilik, kadınların iş-aile çatışması yaşamasında öngörülmesi güç olan süreçleri içermesi sebebiyle ayrıca önem ifade etmektedir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olunursa, annelerin çalışmaya başlamasının çocuk yetiştirme konusunda ve çocukla kurulan ilişkilerde etkilerinin görülmesi olasıdır. Bu nedenle, çalışan annelerin çocuk yetiştirme tutumu önemli bir araştırma konusu haline almıştır.

1.2. Çocuk Yetiştirme Tutumu, Tanımı ve Kapsamı

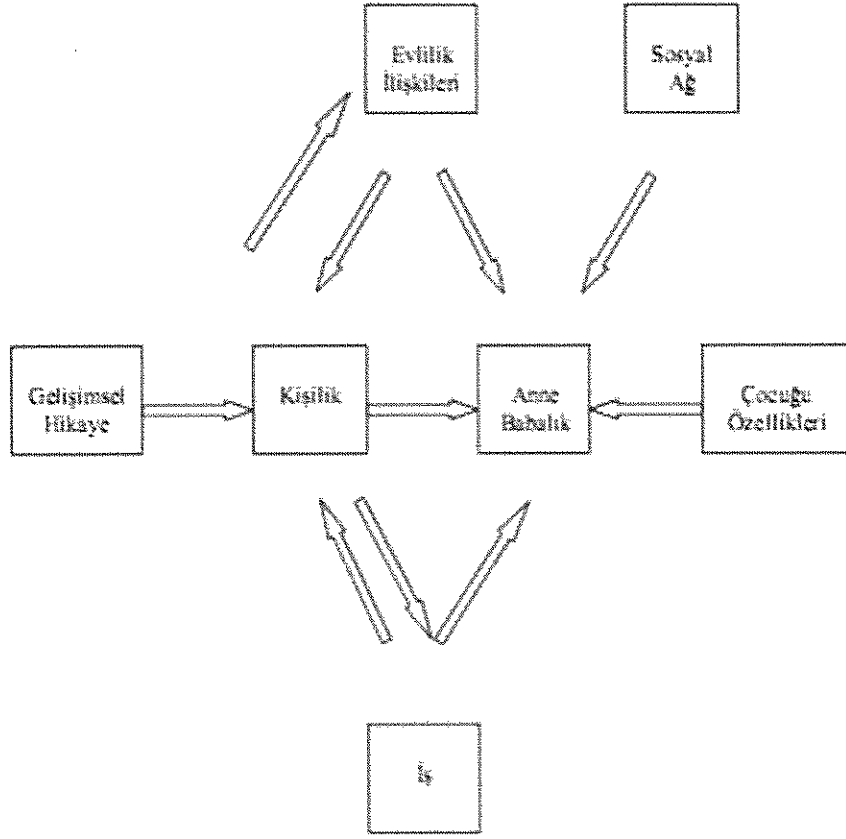
Aile, toplumlardaki en küçük sosyal birimdir. Toplum yapısının sağlıklı bir şekilde oluşmasında, güçlü bir aile yapısına ihtiyaç duyulmaktadır (Dam, 2008: 78). Çocuğun gelişiminin ailede başlaması, ailenin önemini meydana getiren konulardan biridir. Bu nedenle, çocuk yetiştirme tutumu konusunda ailenin yeri ve öneminin bilinmesi gerekmektedir.

“Bir toplumda her sosyoekonomik grubun kendi kültürüne, hayat felsefesine ve kendi değer sistemine sahip olduğu, farklı sosyal sınıflardaki ebeveynlerin farklı çocuk yetiştirme tutumu, farklı ödül ve ceza anlayışı ile çocuklarını yetiştirdikleri söylenmektedir” (Adana ve Kutlu, 2009: 19).

Çocuk yetiştirme tutumu, çocukların nasıl bir kişiliğe sahip olacaklarının belirleyicilerinden birisi konumundadır (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012: 568). Çocukluk döneminden itibaren, ebeveynler çocuklar için önemli modellerdir. Bu nedenle, çocuk yetiştirme tutumu, çocukların kişilik gelişimini etkilemesi konusunda önemli bir faktördür.

Anne ve babaların çocuğa karşı olan tutumlarını etkileyen pek çok faktörden bahsedilmektedir. Bu faktörler, çocuğun gelişimi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Çocuk yetiştirme tutumu üzerinde etkisi bulunan başlıca faktörler aşağıdaki şekilde gösterildiği gibidir.

Şekil 1. Anne ve Babaların Tutumunu Etkileyen Faktörler

Kaynak: Yılmaz Bolat, 2011: 22.

Şekil 1’de görüldüğü üzere, anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumları üzerinde etkisi olan pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında; evlilik ilişkileri, sosyal ilişkiler, kişilik ve iş önemli bir yere sahiptir. Çocuğun sahip olduğu özellikler de çocuk yetiştirme ile ilgili süreçlerde etkisini göstermektedir. İşin çocuk yetiştirme sürecine olan etkisi, çalışan ve çalışmayan annelerin inceleneceği bu çalışmayla daha yakından ilgilidir. Değinilen faktörlerin, çocuk yetiştirme tutumuna olan etkilerinin yanı sıra her bir faktörün birbiriyle etkileşim halinde olduğu da dikkat edilmesi gereken noktalar arasında yer almaktadır. Çocuk yetiştirme tutumunun çok yönlü bir şekilde ele alınması gerektiğini göstermesi bakımından bu husus önemlidir.

Çocuk yetiştirme tutumu ve çocukların yetiştikleri aile ortamı, çocuğun ruh sağlığı ve kişilik gelişimini etkileyen bir faktör olarak belirtilir. Ebeveynlerin, çocuklarının gelecekte nasıl bir kişi olacaklarına yönelik etkilerin bulunması (hatta bunun belirleyicisi konumunda olması) çocuk yetiştirme tutumunun önem düzeyini arttıran bir faktördür. Çocuk yetiştirme tutumu ile ilgili süreçlere yönelik ilginin ve bilinirliğin artmasında, çocuğun yetiştirilme döneminde yapılanların çocuk üzerinde doğrudan etkisinin önemi büyüktür (Lök, Başoğul ve Öncel, 2016: 155).

Çocuk yetiştirme tutumu ve kapsamına ilişkin değinilmesi gereken konulardan birisi de, anne ve babaların çocuk yetiştirme konusundaki farklı tutumlarının çocuklar üzerinde etkisini farklı şekillerde göstermesidir. Buna göre, çocuk yetiştirme tutumu kapsamında anne ve baba tutumuna göre gözlenen kontrolle ilgili göstergeler aşığıdaki tabloda olduğu gibidir (Güenalp, 2007: 31).

Tablo 2. Çocuk Yetiştirme Tutumunun Çocuklara Kontrol Özelindeki Etkileri

Aşırı kontrol Göstergeleri	Kontrolsüzlük göstergeleri
<ul style="list-style-type: none">*Utangaç ve içine kapanık*Olağan dışı sessiz*Yeni aktivitelere girmekte isteksiz*Annesine, babasına veya her ikisine yapışan*Başka çocuklarla kaynaşmakta sıkıntı çeken*Yeni durumlarla karşılaştığında ürkek ve çekingen davranan*Davranışlarının olumlu bir biçimde düzeltilmesinden bile hemen incinen*Davranışlarının olumsuz bir biçimde düzeltilmesinden aşırı rahatsız olan*Kendini aşağı görme alışkanlığı edinmiş*Hayale dalma eğiliminde*Yanlış yapmaktan ve başarısızlıktan ödü kopan*Daima insanları memnun etme çabası içinde olan*Karın ağrısından ve bulantıdan şikayetçi	<ul style="list-style-type: none">*Saldırgan*Düzenli aralıklarla sinir krizi geçiren*Zorba*Düzenli olarak okuldan kaçan*Kendisinden bir şey istendiği zaman işbirliği yapmayan*Sık sık güven tazelemek ve yardım almak isteyen*Sürekli sevilip sevilmediğini, istenip istenmediğini soran*Anne babasının hoş görmeyeceğini bile derslerini ihmal eden*Kendi hataları için başkalarını suçlayan*Kendisine ve başkalarına ait eşyaları hor kullanan*Evdeki ve okuldaki görevlerini yerine getirirken dikkatsiz ve özensiz davranan

Kaynak: Günalp, 2007: 31.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, çocuk yetiştirme tutumu gereğince aşırı kontrollü ya da kontrolsüz bir yol izlenmesinin çocuklara olumsuz yansımaları olmaktadır. Böyle bir durumda, çocukların iki uçta davranışları ortaya çıkacağı için ailenin bu duruma önlem alması gerekir. Yukarıdaki tablo üzerinde yer alan özellikler, çocukların yetiştirilmesinde kontrolün belirli oranda olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çocukların pek çok davranışı, anne ve babaların etkisiyle birlikte şekillenmektedir (Alkan Ersoy vd., 2014: 1078). Bu nedenle, anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun gelişimi açısından en temel hususlardan birisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çocukların örnek aldığı/alacağı kişiler olarak anne ve babaların davranışlarıyla çocuğa örnek olacak yeterlilikte olması, çocuk gelişiminin olumlu süreçte ilerlemesi açısından gereklidir.

1.3. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Sınıflandırılması

Çocuk yetiştirme tutumları, ebeveynlerin özellikleri ve içinde bulunulan koşullara göre farklılık gösterebilir. Anneler özelinde çocuk yetiştirme tutumunun inceleneceği bu çalışma açısından, bakıldığında çocuk yetiştirme tutumunun anneden anneye değişmesi beklenmektedir. Annelerin çocuk yetiştirme tutumu, çocuğun gelecekte nasıl bir birey olacağını belirleyicilerinden birisidir (Yıldız ve Erci, 2011: 11). Çocuk yetiştirme tutumunun sınıflandırılması kapsamında demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum, izin verici tutum ve diğer tutumlar başlıklarına yer verilecektir.

1.3.1. Demokratik Tutum

Çocuk yetiştirme konusunda demokratik tutumun belirlenmesi ile birlikte, çocukların denetlenmesi ile ilgi ve ihtiyaçlarına özen gösterilmesi şeklinde bir yaklaşım söz konusu olmaktadır. Annenin çocukla olan iletişiminin üst düzeyde olduğu bu yaklaşımda, çocuktan beklentiler açıkça ifade edilmektedir ve çocuğun bu kurallara uymasına yönelik girişimler yer almaktadır. Demokratik çocuk yetiştirme tutumu, haklarda karşılıklı temeline dayanan bir tür niteliği taşımaktadır (Yılmaz ve Kesici, 2014: 140).

Demokratik anne tutumuyla yetişen bir çocuğun, aşağıdaki özelliklere sahip olması beklenir (Çakmak ve Kaplan, 2015: 12):

- 1.Çocuk, çevresiyle kolay bir şekilde iletişim kurabilir.
- 2.Arkadaş canlısı çocuklar yetişir.
- 3.Çocuğun empatisi gelişmiş düzeyde olur.
- 4.Çocuklar güven temeline dayalı ilişkiler geliştirmektedir.
- 5.Sosyal yönden uyumu yüksek olur.
- 6.Toplumsal değerlere dikkat ederler.
- 7.Çocukların özgüveni yüksek olur.
- 8.Sorumluluk sahibi olur.
- 9.Yaratıcılık seviyesi yüksektir.
- 10.Bağımsız olur.

Görüldüğü üzere, demokratik tutumla yetişen çocukların olumlu yönde özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bu sebeple, annelerin demokratik tutumu benimseyerek çocuk yetiştirmelerinin anne, aile, çocuk ve toplum açısından faydalı olacağı çıkarımı yapılabilir.

1.3.2. Otoriter Tutum

Otoriter tutumla çocuk yetiştirme, annenin çocuğu baskı altında tuttuğu bir çocuk yetiştirme tutumu türüdür. Bu tutumda, çocukları kendisinden farksız olarak gören anne, çocuğa tamamen hakim olmaya yönelik davranışlar sergilemektedir. Otoriter tutumda en temel unsur, çocuğun anneye koşulsuz bir biçimde uymasındır (Gök, 2010: 24).

Çocukların otoriter tutumla yetiştirilmesi durumunda aşağıdaki özelliklere sahip olmaları beklenir (Çakmak ve Kaplan, 2015: 5):

- 1.Yüksek stresli olurlar.
- 2.Tedirgindirler.

- 3.Kendine güven düzeyi düşüktür.
- 4.Çevresindeki kişilerin etkisinde kalan, yönlendirilebilir bir yapıda olurlar.
- 5.Eleştirilmeye dayalı aşağılık duygusu vardır.
- 6.Karar alma becerisi zayıf olur.
- 7.Nadiren de olsa, otoriteye karşı gelerek isyankar olurlar ve bunun neticesinde yanlış davranışlara yönelim gösterirler.

Görüldüğü üzere, otoriter tutum çocuğun geleceğini olumsuz yönde etkileyecek şekilde özellikleri ortaya çıkarır. Otoriter tutumla yetişen bir çocuk, sürekli yönlendirilme ihtiyacı hisseceği için kötü niyetli kişiler tarafından yanlış şeylere doğru yönlendirilebilir. Bu nedenle, annelerin çocuğu baskıcı tutumla yetiştirmesi çocuk açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir.

1.3.3. Aşırı Koruyucu Tutum

Koruyucu tutum, annelik içgüdüsünün de etkisiyle sık bir şekilde rastlanan çocuk yetiştirme tutumu sınıflarından birisidir. Annenin çocuğa olması gerekenden fazla ilgi ve kontrol göstermesi, aşırı koruyucu tutumu ortaya çıkarmaktadır. Aşırı kontrolcü tutumda çocuğa destek olurken kurallar koyulmakta, düşman çevreye karşı çocuk korunmaktadır (Yalçın ve Tümüklü, 2011: 721).

Aşırı koruyucu tutumla yetişen çocukların özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Çakmak ve Kaplan, 2015: 9):

- 1.Özgüveni düşüktür.
- 2.Aşırı bağımlı birey niteliği taşır.
- 3.Problem çözme yeteneği yok denecek kadar azdır.
- 4.Sosyal gelişimi yeterli değildir.

5.Çevresinin ona hizmet etmesini bekler.

6.Onaylanma ihtiyacı hisseder.

7.İlgi görmeyi ister ve bekler.

Yukarıda değinilen özelliklerden hareketle, aşırı koruyucu tutumla yetişen çocukların toplum tarafından kabullerinin zor olacağını söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra, çevresine bağımlı çocukları ortaya çıkaran bu tutum, çocuğun gelişimini kısıtlaması sebebiyle pek fayda sağlamamaktadır.

1.3.4. İzin Verici Tutum

Aşırı hoşgörölü tutum olarak da bilinen izin verici tutum, çocuğa herhangi bir şekilde denetleme veya sınırlama getirilmeyen bir çocuk yetiştirme tutumu türüdür. Çocukların gelişiminde herhangi bir sınırlandırmanın olmaması, çocuk gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğurarak agresif davranışların sergilenmesini beraberinde getirebilir (Yılmaz ve Kesici, 2014: 139). Bu sebeple, izin verici tutumla yetişen bir çocuğun serbestliğe dayalı olarak sorunları ortaya çıkmaktadır.

İzin verici tutumla yetişen çocukların temel özellikleri aşağıdaki gibidir (Çakmak ve Kaplan, 2015: 6):

1.Her şeyin önlerine gelmesini bekler.

2.İsteklerinin tamamının yapılmasını ister.

3.Kurallara uymada sorun yaşar.

4.İnsanların dikkatini çekmek için çaba gösterir.

5.Bencildir.

6.Saygı düzeyi düşüktür.

7.Sahip olmadıkları hakkı kendi hakkıymış gibi mal etmeye çalışır.

Görüldüğü üzere, izin verici tutumla yetiştirilen çocuklar toplumsal düzen içerisinde aykırı olan bireyleri temsil etmektedirler. Başına buyruk bir şekilde yetişen bu çocukların, toplum düzenini bozacak olmaları sebebiyle annelerin izin verici tutumu benimsemeleri önerilmemektedir.

1.3.5. Diğer Tutumlar

Çocuk yetiştirme tutumu kapsamında yer alan diğer tutumların anlaşılması adına bu kısımda incelenenlere ek olarak, çocuk yetiştirme tutumu olarak kabul edilen aşağıdaki şekildeki tutumların bilinmesi gerekmektedir.

Şekil 2. Çocuk Yetiştirme Tutumu Türleri

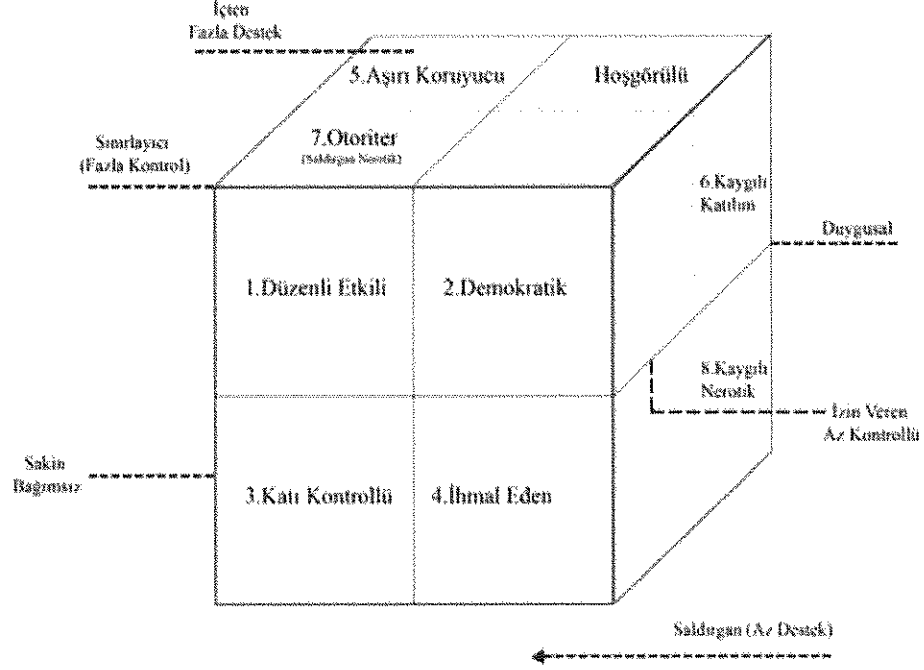

Kaynak: <http://tegm.meb.gov.tr>.

Şekil 2’de yer alan verilerden de anlaşılacağı üzere, çocuk yetiştirme tutumu türleri kapsamında tutarsız, ilgisiz ve mükemmeliyetçi tutumların varlığından bahsedilmesi mümkündür.

Çocuk yetiştirme tutumu türlerinin genel içeriği aşağıdaki şekil üzerinde gösterildiği gibidir.

Şekil 3. Çocuk Yetiştirme Tutumu Türlerinin İçeriği

Kaynak: Yalçın ve Türnüklü, 2011: 720.

Kübik model olarak da bilinen şekil 3'teki, çocuk yetiştirme tutumu türlerinin içeriğini oluşturan unsurlar, benimsenen çocuk yetiştirme tutumunun hangi davranışının ön plana çıktığını göstermesi bakımından önemlidir. Annelerin hangi çocuk yetiştirme tutumuna yönelim göstermesi durumunda hangi sonuçların elde edileceği konusunda bir içeriğinin bulunması, kübik modelin içeriğindeki her bir veriyi ayrı ayrı önemli hale getirmektedir.

Çocukların, özellikle erken gelişim dönemlerinde ailenin etki düzeyinin yüksek olması söz konusudur. Bu durumun bir getirisi olarak annelerin çocuk yetiştirme tutumu, okul öncesi dönemde daha fazla önem ifade eden bir hale gelmektedir (Işıkoğlu Erdoğan, Yoleri ve Tetik, 2017: 227). Çocukların fiziksel, sosyal ve eğitim açısından gelişiminde annelerin bu dönemdeki yaklaşımlarının belirleyici konumda olması beklenmektedir. Tüm bunlar, çocuk yetiştirme tutumu türlerinin her birisini önemli hale getirmektedir.

1.3.6. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Önemi

Çocukların gelişimlerini belirleyen bir yapıda olması, çocuk yetiştirme tutumlarını önemli hale getirmektedir. Sosyal gelişime olan katkı, çocuk yetiştirme tutumunu önemli hale getiren bir başka faktördür. Çocukların sosyal beceri ve sosyal uyum konusundaki gelişimleri ilk olarak ailede başlamaktadır (Karabulut Demir ve Şendil, 2008: 16). Bu da, annelerin çocuk yetiştirme tutumu ve sosyal gelişim etkileşimini önemli konuma getirmektedir.

Çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen faktörler, çocuk yetiştirme tutumunu önemli hale getiren hususlardan biridir. Bu kapsamda etkisi bulunan faktörler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Gök, 2010: 23):

- 1.Çocuğun yaşı, hangi gelişim dönemi içerisinde olduğu,
- 2.Çocuğun cinsiyeti,
- 3.Ailedeki çocuk sayısı,
- 4.Birden fazla çocuk olması durumunda, annenin çocuk ayırmasının olup olmaması,
- 5.Sosyoekonomik durum,
- 6.Ebeveynlerin yetişme biçimi,
- 7.Ebeveynlerin eğitim düzeyi,
- 8.Ebeveynlerin kendi aralarındaki ilişki,
- 9.Ebeveynlerin ruh hali şeklindedir.

Yukarıda sıralanan maddelerden de anlaşılacağı üzere, çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Değınilen faktörlerin her birisi, çocuk üzerinde olumlu etkiler meydana getirebileceği gibi olumsuz şekilde etkisini gösterebilecektir. Bu sebeple, çocuk yetiştirme tutumu üzerinde etkisi olan faktörlerin neler olduğunun

bilinmesi, çocukların gelişimi açısından göz ardı edilmemesi gereken bir ayrıntı olarak görünmektedir.

Ailede henüz çocuk doğmadan önce çocukla ilgili, hayali de olsa bir model oluşur. Çocukların dünyaya gelmesiyle birlikte, bu modelin ne düzeyde karşılık bulduğuna dair çıktılar elde edilmeye başlanmaktadır. Doğan çocukların ailenin hayallerine uygunluk düzeyi, çocuk yetiştirme tutumunu farklılaştırabilecek bir etkidir (Yalçın ve Türnüklü, 2011: 719). Anneler açısından bakıldığında, hayallere yakın olan bir çocuğa karşı olumlu yönde çocuk yetiştirme tutumu sergilenmesi söz konusu olacakken, çocuğun hayallere ters düşmesi durumunda çocuğa daha düşük düzeyde ilgi gösterilerek yetiştirilmesi gerçekleşmektedir.

Gelişim psikolojisinin önem kazanması ile birlikte, çocuk yetiştirme tutumu ve benzer konuların öneminin artması kaçınılmaz olmuştur. Çocuk yetiştirme tutumunun çocuklar açısından ortaya çıkardığı sonuçlar, özellikle 1950'li yıllarda gelişim psikolojisinin üzerinde önemle durduğu konulardan birisi olmuştur (Yılmaz ve Kesici, 2014: 138). Annelerin ve babaların çocuk gelişimine olan katkılarının ne şekilde ve ne düzeyde olduğunun belirlenmesi konusundaki çalışmalar, aynı zamanda çocuk yetiştirme tutumu konusunun önemini ortaya koymaktadır. Aradan geçen zamanda çocuk yetiştirme tutumu konusu, güncelliğini korumayı başarmıştır. Bu da, çocuk yetiştirme tutumu konusunun önemini gösteren hususlardan birisi olarak görülmektedir.

Annelerin çocuk yetiştirme tutumu, çocukların mizaç özelliklerini etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Buna göre, annenin benimsediği çocuk yetiştirme tutumu; sıcakkanlı olma, sebatkar olma, ritmiklik ve tepkisellik şeklindeki mizaç özelliklerini etkilemektedir (Işıklı Erdoğan vd., 2017: 228). Çocuğun gelecekte nasıl bir kişiliğe sahip olacağını belirleyen mizaç özellikleri üzerinde çocuk yetiştirme tutumunun etkisinin olması, çocuk yetiştirme tutumunu önemli hale getiren faktörlerden bir diğeridir.

1.4. Benlik Kavramı Tanımı ve Kapsamı

Benlik, bireyin kendini algılama ve değerlendirme süreci olarak tanımlanabilir (Oktan ve Şahin, 2010). Benlik kavramı, kişinin öznel algılarından etkilenmesinin yanı sıra, çevresindeki kişilerin kendi hakkındaki düşünce ve davranış biçimlerinden etkilenmektedir (Yavuzer, 2003).

Benlik saygısı hakkında çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Benlik saygısı, kişinin kendine verdiği değer derecesidir (Baumeister, Campbell, Krueger ve Vohs, 2003). Benlik saygısı, kişinin kendisini ne olarak gördüğünün, kabul veya reddedilme beklentilerinin bir sonucudur. Ayrıca, benlik saygısı bireyin kendini değerli bulup bulmadığı ya da ne derece değerli bulunduğunu ifade eden bir olgudur” (Saygılı vd., 2015: 211).

“Türkçe’de, “özsaygı”, “kendilik saygısı” olarak da ifade edilen benlik saygısı; bireyin kendisine yönelik olarak geliştirdiği olumlu ya da olumsuz tutum, kendisine ilişkin yaptığı pozitif ya da negatif subjektif değerlendirmeler ve yargılar, kendi benliğini duygusal ya da değerlendirmeci takdiri” şeklinde tanımlanmıştır (Özen Kutanis ve Tunç, 2013: 4). İnsanların kendileri ile ilgili olarak yaptıkları değerlendirmelerin benlik saygısı kavramını ortaya çıkardığını desteklemesi bakımından bu tanım dikkate alınmalıdır.

Bazı durumlarda kişiler, kendilerini her koşulda iyi hissetme hali içinde olurlar. Bu durum, çoğu zaman başkalarının aleyhine bir durum olsa da gerçekleşebilir. Bu düşünme şekli, kişilerdeki düşük özgüvenin bir telafi şekli olarak yorumlanabilir (Plummer, 2011). Bu bağlamda, ebeveynleri tarafından çocuklara yapılan yersiz övgüler narsizmi tetikleyebilir. Ebeveynler, çocuklarının sağlıklı benlik gelişimi için gerektiği durumlarda çocuklarına uyarıda bulunmaktan çekinmemelidir.

Benlik kavramına yönelik yapılan kuramsal açıklamalarda kavramın herhangi bir konudaki başarı düzeyi, kişinin insanların ne şekilde gördüğü, insanların kişiyi ne şekilde gördüğü gibi konular ele alınmıştır. Burada insanlarla birlikte değinilmek istenen kişinin önemli olarak gördüğü kişiler ve kişiyi önemli olarak gören kişilerdir. Yapılan kuramsal açıklamalarda aynı zamanda insanların kendileri ile ilgili değerlendirmelerin benliği meydana getirdiğine dikkat çekilmektedir. Bu noktada, insanların kendilerini oldukları

gibi görmelerinin yanında, kendilerini olduğundan değerli görme, kendilerini gördükleri gibi kabullenme gibi hususların da benlik kapsamında önemli bir yere sahip olduğunun bilinmesinde fayda vardır (Özcan, 2012: 28). Tüm bu kuramsal açıklamalar, benlik saygısının içeriğinin şekillenmesinde önemli roller üstlenmektedir.

Benlik saygısı ile ilgili kuramsal açıklamaların içeriği şu şekilde özetlenebilir: “Bu teori, insanın kendisini bir gözlem objesi gibi aldığını ve kendi tepkilerine ve tutumlarına bakarak yorumda bulunduğunu öne sürmektedir. Benlik algısı teorisi, bilişsel çelişki teorisine ve bireyin kendine atıfları konusuna getirdiği farklı bakış ya da katkılar bakımından sıklıkla tartışılmaktadır” (Cevher, 2004: 19).

Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere benlik saygısı, benlik kavramının merkezi unsuru niteliği taşımaktadır. Çalışmanın bu kısmında benlik saygısı hakkında yapılacak olan incelemede benlik saygısını etkileyen faktörler, benlik saygısının önemi, okul öncesi dönemde benlik saygısı, akademik benlik saygısı başlıkları altında açıklama getirilecektir.

1.4.1. Benlik Saygısını Etkileyen Faktörler

Bireyin dünyada ne kadar değer ifade ettiğinin göstergesi olan benlik saygısı, bireyin kendi değerlendirmeleri ve çevresinin onayıyla birlikte ortaya çıkmaktadır (Kutlu ve Soğukpınar, 2015: 85).

Çocuğun, benlik saygısını etkileyen faktörlerden biri de, okuldur. Öğretmen tutumu, çocuk için büyük önem taşır. Öğretmenin kişilik özellikleri, öğrenciye olan davranış biçimi ve öğrencilerini motive edip etmemesi çocukların benlik saygısını önemli ölçüde etkiler (Veselska vd., 2009). Çocukların benlik saygısını etkileyen başka bir faktör de, okuldaki akademik performans durumudur. Öğrencilerin, akademik olarak başarılı olmasında öğretmenin uygun hedefler koyma durumunun rolü büyüktür (Ramon, Cuestas ve Fenollar, 2008). Ayrıca, çocuğun benlik gelişimini akranları ile kurduğu ilişki durumu etkiler. Akran zorbalığına maruz kalan çocukların düşük benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir (Salmivalli, Kaukiainen, Kaistaniemi ve Legerspetz, 1999).

Yaşam doyumu ile benlik saygısı arasında doğru orantılı bir ilişkiden bahsedilmektedir (Kararımak ve Siviş Çetinkaya, 2011: 31). Buna göre, bireyin yaşam doyumunun yüksek olması durumunda benlik saygısının da aynı şekilde yüksek olması beklenmektedir. Sürdürülen hayatın koşullarının benlik saygısı üzerinde etkili olduğu bu ifadeler aracılığıyla anlaşılmaktadır.

Benlik saygısı ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, benlik saygısının öz yeterlilik ve kendisi sevme olmak üzere iki boyutlu olarak ele alındığı görülmektedir (Doğan ve Eryılmaz, 2013, 108). Kendini sevme ve öz yeterlilik kapsamındaki olumlu ve olumsuz tutumlar, benlik saygısı üzerinde doğrudan ya da dolaylı bir biçimde etkisini gösteren bir yapıdadır.

Benlik saygısı kapsamında yer alan ve benlik saygısı üzerinde etkisi olan hususlar aşağıdaki tablo üzerinde gösterildiği gibidir.

Tablo 3. Benlik Saygısını Etkileyen Kavramlar ve Açıklamaları

Kavramlar	Açıklama
Benlik Kavramı	Kişinin kendi kimliği, değeri, yetenekleri, sınırları, değer yargıları, amaçları, vb. gibi kendisi hakkında algılayabildiği görüşlerinin, duygularının ve tutumlarının tamamı; bireyin kendi benliğine ilişkin tanımı; kendine ilişkin zihinsel tablosudur.
Benlik Algısı	Kişinin kendi hakkındaki belirli görüşleri, duyguları, arzuları, yetenek ve sınırlılıkları, ilgi ve ilgisizlikleri ile hakim davranış biçimlerine ilişkin algılaması ve yorumudur. Bu yorum, şu andaki görüşlerin yanında gelecekle ilgili umut ve beklentileri de içerir.
Benlik Saygısı	Benliğin duygusal boyutu. Benlik-kavramının tasvirine veya kısımlarına ilişkin duygular ve hoşoutluk düzeyidir.
Benlik Tasarımı	Benlik-kavramını oluşturan parçalardır, bunların tümü, benlik-kavramının içeriğiyle örtüşmeyebilir. Yani gerçek-benlik/ideal-benlik kavramları ön plana çıkar.
Benlik İmgesi	Kendimize, ne olduğumuza ilişkin bir imaj olarak betimlenmektedir. Bu imaj, gerçekçi olabileceği gibi fantastik ya da idealleştirilmiş de olabilir. Burada da gerçek-benlik/ideal benlik kavramları ön-plandadır.
Benlik Farkındalığı	Bireyin dikkatinin kendi üzerinde yoğunlaşması sonucu, başka insanlardan ve şeylerden ayrı bir varoluşa sahip olduğu bilincinde olması yönünü ifade eder.
Benlik Bilinci	Benlik bilinci, benlik-farkındalığıyla meşgul olma eğilimidir. Yani, benlik-bilinci, bireyin kendini başkalarından ayrı bir insan olarak sosyal kimliğinin farkında olmasıdır.
Benlik Kurgusu	Benlik-kavramının içerdiği sosyo-kültürel işlevler ve değerler ön-plandadır.
Benlik Yeterliği	Hayat mücadelesinde, hissedilen yeterlik ve beceri duygusunu ifade eden benlik-saygısı duygumuzla ilişkilidir.
Benlik Sunumu	Kişinin kendini toplumsal veya kültürel açıdan kabul edilen eylem ve davranış normlarına uygun yollardan ve arzu edilen imajı bırakacak şekilde sunmasıdır. Sosyal roller ve sosyal maskeler kullanılmaktadır.
Benlik Ayarlaması	Benlik-sunumuna ilişkin görüşlerden hareketle, bu kavram, bireyin farklı ortamlarda duruma uyum sağlayabilmek, sosyal beklentileri karşılayabilmek gibi etkenlerden dolayı kendini bu farklı durumlara ayarlaması anlamına gelir.

Kaynak: Yıldız, 2006: 115-116.

Tablo 3'te yer alan açıklamalar, benlik saygısını etkileyen faktörlerin ne denli geniş bir kapsama sahip olduğunu doğrulaması bakımından bilinmesi faydalıdır. Bireyin kendisi ile ilgili değerlendirmelerinin içeriğini oluşturan unsurların benlik saygısı üzerindeki etkisinin anlaşılması adına tablo üzerindeki verilerin dikkate alınmasında fayda vardır.

Benlik saygısı üzerinde etkisi bulunan diğer faktörler ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Uyanık Balat ve Akman, 2004: 176-177):

- 1.Fiziksel görünüş,
- 2.Duyguların olumlu ya da olumsuz yöndeki seyri,
- 3.Yakın çevrenin gösterdiği kabul ya da saygı,
- 4.Akranlar tarafından kabul görme,
- 5.Akademik yetenek seviyesi,
- 6.Atletik olma düzeyi,
- 7.Moral seviyesi,
- 8.Değerler,
- 9.Başarılı ve üretken olmaya ayrılan zaman,
- 10.Problem çözme konusuna ayrılan zaman,
- 11.Uyku düzeni,
- 12.Hastalık olup olmaması,
- 13.Kaygı,
- 14.Stres,
- 15.Depresyon şeklindedir.

Yukarıda sıralanan maddelerden anlaşılacağı üzere, benlik saygısı üzerinde bireyin hayatına yön veren tutum ve davranışların tamamının etkisi bulunmaktadır. Tüm bunlar, benlik saygısının geniş yönlü bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini ortaya koyması bakımından değerlidir.

1.4.2. Benlik Saygısının Önemi

İnsanların, kendileriyle ilgili düşüncelerin şekillenmesinde olan etkileri, benlik saygısının önemini meydana getirmektedir. Benlik saygısı ve insanların düşünceleri; kendini sevmeye, kendini kabul etmeye, yeterlilik olmak üzere üç temel konudan oluşmaktadır (Oktan ve Şahin, 2010: 546). Belirtilen konulardaki düşüncenin olumlu yönde seyretmesi, bireyin hayatındaki olumlu seyri beraberinde getirecekken düşüncelerin olumsuz içerikte olması tam tersi sonuçların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Bedensel ve psikolojik açıdan gelişimin sağlanması ve işlevselliğin elde edilmesi için benlik saygısı büyük önem ifade etmektedir (Bayraktar, Sayıl ve Kumru, 2009: 49). Nitekim, benlik saygısı ile ilgili yapılan çalışmalarda kavramın bu yönüne dikkat çekilmek suretiyle ilerleme kaydedilmesi söz konusu olmaktadır. Gelişimin olumlu yönde seyretmesi ile birlikte çevre ile olan ilişkilerin de iyileşmesi, dikkat çekilen ve benlik saygısının önemi meydana getiren hususlardan bir diğeri olarak görülmektedir.

Benlik saygısının önemi kapsamında değinilmesi gereken başlıca hususlar aşağıdaki gibidir (Büyükşahin Çevik ve Yıldız, 2016: 97-98):

1. Benlik saygısı, bireyin kendisine gösterdiği saygıyı ve duygularını kabul etmesinin göstergesidir.
2. Benlik saygısı, bireyin olgun ve gerçekçi olmasına katkıda bulunmaktadır.
3. İyimser olma konusunda benlik saygısının olumlu yönde etkilerinden bahsedilmektedir.
4. Mutluluğu yüksek düzeyde yordayan unsurların başında benlik saygısı gelmektedir.

- 5.Yaşam doyumunu arttırması, benlik saygısını önemli hale getiren bir başka unsurdur.
- 6.Benlik saygısı, sosyal ilişkileri olumlu yönde etkiler.
- 7.Umutsuzluk seviyesini azaltması, benlik saygısını önemli konuma getirmektedir.
- 8.Benlik saygısı, ruh sağlığını etkileyen değişkenlerden birisidir.
- 9.Destekleyici sosyal çevrenin göstergesi olması, benlik saygısının önemini oluşturur.
- 10.Benlik saygısı akademik başarı ile ilişkidir.
- 11.İnsanların yeterlilik düzeylerinin göstergesi olması, benlik saygısını önemli hale getirmektedir.

Değınilen hususların her biri, benlik saygısının önemine yönelik katkıda bulunmaktadır. Bu hususların genel bir değıerlendirmesi yapılacak olunursa; benlik saygısının yüksek olması bireylerin mutlu olduğunu göstermekte iken, benlik saygısının düşük olması yaşamla ilgili olumsuz giden şeylerin varlığını ortaya koymaktadır. Böyle bir etkiyi bünyesinde barındırması, benlik saygısının öneminin göstergesi olarak kabul edilmektedir.

1.4.3. Okul Öncesi Dönemde Benlik Saygısı

Çocukların, kendileri hakkında daha dikkatli düşünmeleri içsel zihinsel dünyalarına ilişkin farkındalık geliştirmelerine bağlıdır. Erken çocukluk döneminde, (3-5 yaş arası) benliğin özelliklerine dair bilgi ve değıerlendirmeler daha belirgin hale gelmektedir. Okul öncesi çocukların, benlik kavramı çok somuttur. Genellikle, bu dönemde benlik kavramları gözlenebilir özelliklerden oluşmaktadır. 5 yaş ve sonrasında çocuklar, benlik saygısının önemli sonuçları olduğunu farkına varmaktadırlar (Berk, 2013: 532).

Okul öncesi dönemde benlik saygısı, çoğunlukla ailenin etkilerini içeren bir yapıdadır. Ailenin çocuk üzerine düşme düzeyi, benlik saygısı üzerinde etkisi olan başlıca faktörlerden birisi olarak tespit edilmiştir (Yüksel ve Kurtuluş, 2016: 182). Bunun yanı sıra, çocuğa uygulanan baskı, ödül ve cezaların okul öncesi dönemde benlik saygısını etkilediği anlaşılmıştır.

Denetleyici anne babalar, çocuklarına yetersizlik duyguları aşılarlar. Bu tutumunda yetişen çocuklar, güvenceye ihtiyaç duyarlar. Benlik değerini doğrulamak için çoğunlukla aileden sonra akranlarına güvenirler. Aşırı hoşgörölü anne babalar ise, çocuklarına gerçekçi olmayan bir biçimde benlik gelişimi sağlarlar. Bu durum, çocukların gelişimini olumsuz etkiler. Bu çocuklar çoğunlukla, aşırı şişirilmiş benlik algıları nedeniyle, sosyal ortamlarda uyum sorunları yaşarlar (Berk, 2013: 541).

Çocukların benlik algılarının, okul öncesi dönemde aile eğitiminin etkisi altında olduğu görölmektedir. Okul öncesi dönemde benlik saygısı, çocukların çevrelerine uyumlu hale gelip gelmeyecekleri ile ilişkili bir yapıdadır (Kaya ve Akgün, 2016: 1313). Çocuğun, bu dönemde geniş bir çevre ile etkileşim halinde olmaması sebebiyle benlik saygısının etkisi altında olduğu faktörlerin sayısının az olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmaktadır.

Bebeklik döneminde ve okul öncesi dönemde benlik algısının gelişimi aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 4. Okul Öncesi Dönemde Benlik Algısının Gelişimi

Dönem	Benlik Algısının Gelişimi
9-12 Aylık	-Rastgele yapılan hareketler anlamlandırılmaya başlar.
13-18 Aylık	- Fotoğraf ve aynalarla benliği tanır.
18-30 Aylık	- Başkalarının görünüşlerinin kendilerinkinden farklı olabileceğini fark ederler.
2,5-6 Yaş	- Kesin yargılarla benliğini tanımlar. - Fiziksel ve bilişsel başarılar için idareyi tanır. - İç ve dış benliğini ayırt eder. - Başkalarının görünüşlerindeki özel eksikliklerin farkındadır. - Başkalarının davranışları sonucu niyetini değiştirir.

Kaynak: Özcan, 2012: 33.

Tablo 4'te yer alan verilere göre, çocukların 9 ay dolduktan sonra yapılan hareketleri anlamlandırmaya başlamaları ile benliğin gelişimi gerçekleşmektedir. 1.5 yaşına kadar çocuklar fotoğraf ve aynalarla benliği tanımaktadırlar. 30 aya gelene dek çocuklar başkalarının görünüşlerinin kendilerinden farklı olduğunu fark edeceklerdir. Bu dönemden itibaren 6 yaşa ulaşana kadar ise, kesin yargılarla birlikte benliğin tanımlanması gerçekleşmektedir.

Bu kısımda verilen bilgilerin de destekleyeceği üzere, okul öncesi dönemde benlik saygısının çok geniş bir kapsama sahip olmadığını gösteren bulgular elde edilmiştir. Okul öncesi dönemde ailenin çocuğun benlik saygısı üzerinde belirleyici konumda olduğunun yinelenmesinde fayda vardır.

1.4.4. Akademik Benlik Saygısı

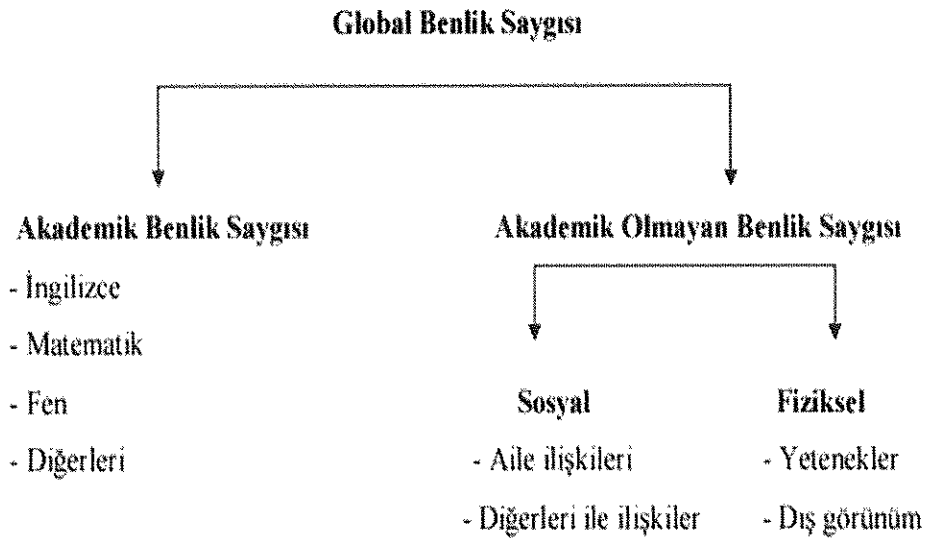
“Akademik benlik kavramı, bireyin kendi öğrenme özgeçmişine dayanarak bir öğrenme birimini öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzı olarak tanımlanmaktadır” (Can, 2015: 160). Akademik benlik saygısı, bireyin başarı düzeyinin belirlenmesi noktasında temel kriterlerden bir tanesi olarak kabul edilmektedir.

“Akademik benlik, akademik performans ve yetenekler konusunda kişinin kendisini nasıl algıladığı ile ilgilidir. Akademik benlik saygısı ise bireyin akademik performansı ve yetenekleri hakkındaki duygularıdır. Akademik benlik saygısı, aynı zamanda çocuğun sosyal-duygusal uyumu ile de yakından ilgilidir” (Kaytez ve Kadan, 2016: 333). Görüldüğü üzere, akademik benlik saygısı bireylerin yeterlilik ve davranışlarını etkilemektedir. Akademik benlik saygısının içeriğini göstermesi bakımından bu tanımlar dikkate alınmalıdır.

Benlikle ilgili yapılan araştırmalar, akademik ve akademik olmayan (davranışsal) benlik şeklinde bir ayrımın ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Akademik benlik saygısı kavramının içeriğinde matematik, fen, İngilizce gibi farklı alanlar yer almaktadır (Cevher, 2004: 31).

Akademik ve akademik olmayan (davranışsal) benlik saygısı, global benlik saygısının alt alanları olarak görünmektedir. Böyle bir yaklaşımla global benlik saygısının içeriği aşağıdaki şekilde gösterildiği gibidir.

Şekil 4. Global Benlik Saygısı

Kaynak: Özcan, 2012: 29.

Şekil 4'te görüldüğü üzere, global benlik saygısı kapsamında yer alan akademik benlik saygısı İngilizce, matematik, fen ve diğerleri şeklinde kendi içinde ayrılmaktadır. Akademik olmayan (davranışsal) benlik saygısı, sosyal ve fiziksel olacak şekilde iki başlıkta ele alınmaktadır. Sosyal benlik saygısı kapsamında aile ilişkileri ve diğer bireylerle kurulan ilişkiler; fiziksel benlik saygısının içeriğinde ise, dış görünüm ve yetenekler yer almaktadır.

1.5. Tutumlar ve Benlik Konusundaki Kuramsal Açıklamalar

Tutumlar ve benlik, bebeklikten itibaren kalıtım ve çevre faktörlerinden etkilenecek şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu konu ile ilgili birçok kuram bulunmaktadır. Bu kısımda, ilgili kuramlardan bahsedilecektir.

Kişiliği oluşturan beş temel yaklaşım vardır. Bu yaklaşımlar; psikanalitik, biyolojik, insancıl, davranışsal/sosyal öğrenme ve bilişsel yaklaşımdır (Burger, 2006). Bu yaklaşımlardan, psikanalitik, insancıl ve davranışsal/sosyal öğrenme kuramlarına dair açıklamalara yer verilecektir.

Psikanalitik kuramcılardan Freud'a göre, kişiliğin 3 temel birimi bulunmaktadır. Bu birimler, id, ego ve süper egodur. İd, kişiliğin en ilkel dürtü ve arzularını içerir. Ego, gerçeklik ilkesine uygun hareket etmekte ve id'i denetim altında tutmaya çalışmaktadır. Süper ego ise, toplumun inandığı doğru ve yanlışları temsil eder ve davranışları sonucunda bireye mesajlar vermektedir. Çocuklarda, beş yaşından itibaren, süper ego bölümü gelişmektedir (Freud, 1965; Aktaran: Cüceloğlu, 2007). Çocuklar, aile ve öğretmenlerinden toplumsal kurallar konusunda geribildirimler almaktadırlar. Burada özellikle, ebeveyn tutumlarının etkisi büyüktür. Çocukların, ebeveyn tutumlarına bağlı yetişkinlik hayatlarına dair olan kişilik gelişimlerinin temelleri atılmaktadır.

Freud'a göre, kişiliğin gelişiminde ilk altı yıl çok önemlidir. Çocuklar, bebeklik döneminden itibaren, birtakım aşamalardan geçerek kişiliğini geliştirirler. Bu aşamalar; oral, anal, fallik, latent ve genital dönem aşamalarıdır. Oral dönemde, bebeğin emme ve yeme davranışları hakimdir. Anal dönemde, dışkılamadan zevk alma aşaması yaşanır. Fallik dönemde, çocuk cinsel organına dokunmaktan zevk almaktadır. Latent dönemde, çocuğun cinsel duyguları gizlidir ve oyun oynamayı tercih etmektedirler. Genital

dönemde, karşı cinsle romantik ilişkilere başlamaktadırlar. Ayrıca, süper ego erkek ve kız çocuklarda, odipüs ve elektra kompleksini hallettikten sonra başlamaktadır. Bu süreçte, kız ve erkek kendi cinsiyetindeki ebeveyni ile yaşadığı bilinç altı süreçlerde yaşadığı çatışmalarda uzlaşarak, özdeşim kurmaktadır (Freud, 1965; Aktaran: Cüceloğlu, 2007).

Erikson ise, Freud'dan farklı olarak kişiliğin gelişiminin yaşam boyu devam ettiğini ve sekiz basamaktan oluştuğunu belirtmektedir. Temel güvene karşı güvensizlik; bu dönemde bebekler, ihtiyaçlarının karşılanması ve ilgi görmelerine bağlı olarak ya güven duyguları ya da güvensizlik duyguları yaşamalarıdır. Burada, ebeveyn tutumlarının etkisi ön plana çıkmaktadır. İhmalkar tutuma sahip ebeveynlerin çocukları, gerekli ilgiyi göremeyip, güven ihtiyaçlarını sağlayamadıklarından güvensizlik duyguları hissederler. Bu durum, onların kişilik gelişimine olumsuz olarak yansımaktadır (Erikson, 1980; Aktaran: Burger, 2006).

Özerkliğe karşı utanma ve şüphecilik; çocukların kendilerini ve çevrelerini keşfederek kim olduklarına karar vermeye çalıştığı bu dönemde çocuk ya özerk olacak ya da utanma ve şüphe duymaları geliştirecektir. Aşırı korumacı tutuma sahip ebeveynler, mevcut tutumları nedeniyle çocuklarının gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine sebep olabilmektedirler. Girişkenliğe karşı suçluluk duygusu; çocukların, akranları ile ilişki kurmaya çalıştığı ve sosyal etkinliklerde rol almayı öğrendikleri bir dönemdir. Burada, akranları ile ilişkilerini geliştirip, etkin rol alabilen çocuklarda girişkenlik duyguları gelişirken, bunu başaramayan çocuklarda suçluluk ve geri çekilme duyguları ortaya çıkmaktadır (Erikson, 1980; Aktaran: Burger, 2006). Burada, ebeveynlerin tutum ve yönlendirmeleri oldukça önemlidir. Çocuklarını motive ederek, akranları ile ilişki kurmalarını sağlamaları ve problem çözme süreçlerinde onlara bu süreçte destek olmaları son derece faydalı olacaktır.

Başarıya karşı aşağılık duygusu; çocuklar bu dönemde ilkokula başlarlar. Okul sürecinde yaşanan durumlarla ilgili olarak, akranları ile bir rekabet içine girerler. Okul, arkadaş ve öğretmen ile ilgili konularda başarılı olanlarda yeterlik duygusu gelişirken, bu başarıyı sağlayamayanlarda yetersizlik duyguları ortaya çıkmaktadır. Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası; bu dönemde ergenlerin kimlik arayışı söz konusudur. Yaşanan tecrübelerle ilgili olarak ya başarılı bir kimlik geliştirirler ya da rol karmaşası

yaşamaktadırlar. Yakınlık kurmaya karşı soyutlanma; kadın ve erkek bu dönemde özel bir ilişki arayışına girmektedirler. Bu ilişkiler, evlilik ve duygusal bağılıkla sonuçlanabildiği gibi, tam tersi durumlar da söz konusu olabilmektedir. Birey burada, ya yakınlık duyguları geliştirecek ya da duygusal soyutlanma yaşayacaktır (Erikson, 1980; Aktaran: Burger, 2006).

Üretkenliğe karşı durgunluk; kadın ve erkeğin orta yaşlarına yaklaştığı bu dönemde, çocukları ile etkileşim içinde olmaları, onlara yön vermeleri, onlardaki üretkenlik duygularını geliştirmektedir. Çocukları ile bu sürece giremeyen ebeveynler ise, boşluk duygusu yaşayarak, yaşamlarındaki amaçları sorgulayacaklardır. Benlik bütünlüğü ya da umutsuzluk; kişilerin hayatlarını değerlendirdiklerinde hayatlarından memnun ve mutlu olmaları onlarda bütünlük duyguları oluştururken, bu duyguyu yaşayamayanlar umutsuzluğa düşerek çevrelerindeki kişilere karşı olumsuz duygular hissedebilmektedirler (Erikson, 1980; Aktaran: Burger, 2006).

Jung ve Adler, Freud'un temel yaklaşımlarını benimsemiş olsa da, farklı noktalara vurgu biçimleri ile Freud'dan farklılaşmışlardır (Cüceloğlu, 2007). Jung, bireyin sağlıklı kişilik gelişiminin içedönüklük ve dışadönüklük durumları arasındaki denge ile kurulabileceğini belirtmiştir (Jung, 1964; Aktaran: Burger, 2006). Adler ise, temel aşağılık duygularından kurtulma sürecinde bireyin, hayat boyu bu aşağılık duygularını yenmek için üstünlük elde etme çabasında olduğunu ifade etmiştir (Adler, 1930; Aktaran: Burger, 2006).

Adler, anne baba etkisinin ve doğum sırasının önemini de vurgulamaktadır. Aşırı koruyucu ve ihmalkar ebeveynlere sahip çocukların, yetişkin kişiliğinde zorlanarak, sorunlar yaşayabileceklerini belirtmektedir. Ailede, ilk doğan çocukların ebeveynlerinden fazla ilgi görmelerine bağlı olarak şımardıklarını ancak, bu durumun ikinci çocuğun dünyaya gelmesi ile değiştiğini belirtmektedir. Bu durumu yaşayan ilk doğan çocuğun, aşağılık duygularının güçlenmektedir. Ortanca çocukların, hayat boyunca hep çaba sarf ettiklerini ve bu durumun hedeflerine ulaşma yolunda azimli bir yapıda olmalarına sebep olduğunu ortaya koymaktadır. En son doğan çocukların ise, ebeveynleri tarafından hep özel bir ilgiye maruz kaldığı belirtilmektedir. Ancak, etrafındaki herkesin kendilerinden güçlü ve büyük olmasına bağlı olarak son doğan çocukların aşağılık duyguları yoğun olmaktadır (Adler, 1930; Aktaran: Burger, 2006). Bu

bağlamda Adler'in görüşleri, çalışma sonuçlarımızın açıklanmasında oldukça önemli bir yere sahiptir.

Hümanist yaklaşımı benimseyen Rogers ve Maslow, benlik bilincini kuramlarının temeline koymaktadırlar. İnsanın iyi olduğuna ve hep iyi olma yönünde bir ilerleme çabasında olduğuna inanmaktadırlar. Geçmiş ile ilgilenmek yerine şimdi ve burada olan olaylarla ilgilenmektedirler (Cüceloğlu, 2007). Benlik, esnek bir yapıya sahip olduğundan yeni durum ve deneyimlerle değişim gösterebilmektedir. Rogers'a göre kişi, kendi benlik kavramı ile ilişkili her deneyimi değerlendirirken bunun tutarlı olmasını istemektedir. Ancak, tutarlı olmadığı durumlarda deneyimler ve duygular benliği tehdit edici olduğunda durum bastırılmaktadır. İdeal benlik kavramından bahsederek, gerçek benliğe yaklaşmış ve uyum içinde olan kişilerin mutlu olabileceğini belirtmektedir. Aksi durumda, mutsuz ve doyumsuz bir kişilik oluşacağından bahsetmektedir (Rogers, 1954; Aktaran Atkinson, Atkinson, Smith, Bem ve Hoeksema, 2006).

Ebeveynler ya da bakım veren kişiler, çocuklara sevgiyi koşullar neticesinde gösterirse, bu koşullu olumlu kabul olmaktadır. Bu durumda, çocuk etrafındaki yetişkinlerin isteklerini yaptığı sürece sevildiğini hissetmekte ve kendi istek ve duygularını bastırmaya başlamaktadır. Yetişkinlik hayatlarında da, bu tutumlarını sürdürmektedirler. Koşulsuz olumlu kabulde, çocuk sergilediği davranışlar onaylanmasa bile ebeveynlerinin kendisini her koşulda seveceğini bildiğinden duygu ve düşüncelerini inkar etme sürecini yaşamamaktadır (Burger, 2006). Bu nedenle, çocuğun benlik gelişiminde, koşulsuz olumlu kabulün çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Maslow, güdülerin insanlar tarafından basamaklar halinde gerçekleştirileceği durumlar olarak görmekte ve en üst basamakta kendini gerçekleştirme güdüsüne ulaşmak istediğini belirtmektedir. Maslow, iki tür güdü ortaya koymaktadır. Bunlar; yetersizlik ve büyüme gereksinimleridir. Bu iki güdüyü, beş sınıfa ayırarak ihtiyaçlar hiyerarşisini oluşturmuştur. Bu hiyerarşi sırasıyla; fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme gereksinimleridir. En üst basamakta yer alan, kendini gerçekleştirme noktasının çok az insanın ulaşabildiği bir noktada olduğu ifade edilmektedir (Maslow, 1971, Aktaran: Cüceloğlu, 2007).

Miller ve Donald, Skinner, Bandura, Rotter kişiliği öğrenme kavramları ile açıklamışlardır (Cüceloğlu, 2007). Miller ve Donald, kişilik yapısıyla ilgili kavramı koşullanma olarak belirtmektedirler (Miller ve Donald, 1941, Aktaran: Cüceloğlu, 2007). Skinner, kişiliğin temelinde klasik ve edimsel koşullanmanın yer aldığını ifade etmektedir (Skinner, 1971, Aktaran: Cüceloğlu, 2007).

Bandura, öğrenmenin gözlem yolu ve taklit etme sürecinden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bandura'ya göre, çocuklar farklı insanların davranışlarından etkilenip, bu davranış modellerini öğrenmektedirler. Etkilendikleri kişiler; anne, baba, kardeş, arkadaş, televizyonda izledikleri bir karakter olabilmektedir. Çocuklar, izledikleri modellerden etkilenerek, kendilerine özgü davranış biçimleri ortaya koymaktadırlar (Bandura, 1977, Aktaran: Cüceloğlu, 2007). Rotter ise, kişiliği açıklamak için davranış potansiyeli, beklenti ve pekiştirme değeri kavramlarını kullanmaktadır (Rotter, 1982, Aktaran: Burger, 2006).

Özetle, sosyal öğrenme kuramı, öğrenme sürecindeki değişikliklerden kaynaklı olarak kişilik farklılıkları olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca, davranışın, dışsal ve içsel belirleyicileri arasındaki etkileşime vurgu yapmaktadır (Atkinson vd., 2006).

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 5-6 yaş arası çocuğa sahip çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygı düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını incelemektir.

1.6.1. Kavramlar ve Terimler

Ebeveyn tutumu: Anne babanın çocuklarına karşı olan davranış ve anlayışını içermektedir. Ebeveyn tutumu; anne babanın çocuklarına karşı sevecen olup olmaması, soğuk davranıp davranmaması, onlara izin verici bir davranış sergileyip sergilememesi ya da onları sıkı kontrol edip etmemesi ile ilgilidir (Toksöz, 2010).

Benlik saygısı: Bireyin kendini algılama ve değerlendirme süreci olarak tanımlanabilir (Oktan ve Şahin, 2010).

Akademik benlik saygısı: Okulöncesi çocuğun akademik benlik saygısı, onun sosyal ve duygusal alanı ile ilgili davranışlarını kapsar. Akademik benlik saygısı çocuğun

sosyal dikkat, sosyal çekicilik, girişimcilik, özgüven ve başarı özellikleri ile ilgili davranışlarını gösterme düzeyi olarak tanımlanabilir (Cevher, 2004).

1.6.2. Araştırmanın Problem Soruları

- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların annelerinin yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların annelerinin medeni durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların annelerinin çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların annelerinin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları çocukların cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları annelerinin sahip olduğu çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- Annelerin tutum ve çocukların akademik benlik saygısı puanları annelerinin sahip oldukları çocukların sırasına göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocukların akademik benlik saygısı puanları ile annelerin tutumları arasında ilişki var mıdır?
- Çocukların akademik benlik saygısı puanları ebeveyn tutumları alt ölçekleri tarafından yordanmakta mıdır?

1.7. Araştırmanın Önemi

Ebeveyn tutumlarının çocukların davranış ve psiko-sosyal gelişim alanlarına katkısı oldukça önemlidir. Çocukların, ebeveynlerinden gördükleri tutumlar onların kişilik gelişimlerine, benlik algılarına ve sosyal ilişkilerine etki etmektedir. Ebeveynler tutum ve davranışları ile mutlu, duyarlılığı ve özgüveni yüksek bireyler

yetiştirebilecekleri gibi tam tersi yapıda bireyler de yetiştirebilirler. Bu sebeple, sağlıklı bireyler yetiştirmede ebeveynlerin rolü ve sorumluluğu büyüktür (Yaprak, 2007). Araştırmalar, çocuğun gelişiminde özellikle annenin çocuk yetiştirme tutumlarının önemli etkiye sahip olduğunu belirtmektedir (Yeşilyaprak, 2004).

Diğer yandan, bireyin akademik çalışmalardaki yetenek ve yeterliliğine ilişkin algısını ifade eden akademik benlik saygısının gelişimi, ebeveyn ve öğretmenlerin tutum ve yaklaşımlarından etkilenmektedir (Cevher, 2004). Yapılan literatür araştırmalarında annelerin çalışıp/çalışmama durumlarına göre çocuk yetiştirme tutumlarının öğretmen algısına göre çocukların akademik benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili yeterli sayıda araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu nedenle bu araştırma, annelerin çalışıp/çalışmama durumuna göre çocuk yetiştirme tutumlarına bakılarak, çocukların akademik benlik saygı düzeylerinin bununla ilişkisini ortaya koymasına olanak sağlayacağı için önemlidir. Araştırma sonuçlarının ebeveyn ve eğitimcilere önemli bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Benzer çalışmaların yapılmasında yol gösterici olabileceğinden, alan yazına da katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

1.7.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

-Araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde, İstanbul ili Kartal ilçesindeki MEB'e bağlı iki özel altı resmi okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu 300 çocuğun annesi ve öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.

-Davranışsal akademik benlik saygısı, sadece 5-6 yaş çocuklarının öğretmenlerinin gözlemi ile sınırlandırılmıştır.

-Araştırmanın ölçme araçları, kişisel bilgi formu, ebeveyn tutum ve davranışsal akademik benlik saygısı ölçekleri ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi açıklayan araştırma modelleridir (Karasar, 2014).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde İstanbul ili Kartal ilçesinde random yöntemi ile seçilmiş MEB'e bağlı altı özel, iki resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş arası 300 çocuğun anneleri ve 20 öğretmenden oluşmuştur.

2.3. Veriler ve Toplanması

2.3.1. İşlem

Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören çocukların annelerine ve öğretmenlerine uygulanacak ölçme araçları için, öncelikle Maltepe Üniversitesi'nden etik kurul izin ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, ilgili okul müdürlerinden uygulama izni alınmıştır. Çalışma, İstanbul ili Kartal ilçesindeki altı özel, iki devlet okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülmüştür. Okullara gidilerek okul öncesi öğretmenlerine araştırmanın amacı açıklanmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin annelerine, öğretmenleri aracılığı ile ulaşılmıştır. Dağıtılan ölçeklerden alınacak tüm bilgilerin gizliliğini koruyacağı belirtilerek, katılımcıların gönüllülük esasına göre objektif bir şekilde, "kişisel bilgi formunu" ve "ebeveyn tutumları ölçeğini" doldurulmaları istenmiştir. Öğretmenlerin belirttiği tarihte ölçekler annelerden geri toplanmıştır. Öğretmenler de, "davranışsal akademik benlik saygısı ölçeğini" her öğrenci için bireysel olarak doldurmuşlardır. Eksik ya da hatalı doldurulan ölçekler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonunda, 300 çocuğun annesi ve öğretmenlerine uygulanan veriler analize alınmıştır.

2.3.2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, anne-çocuk hakkında demografik bilgilere ulaşmak için hazırlanmıştır. Bu formda çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, annenin yaşı, medeni hali, çalışma durumu, eğitim ve meslek durumuna yer verilmiştir (Ek 1).

2.3.3. Ebeveyn Tutumları Ölçeği

Anne ve babaların, 2-6 yaş arasındaki çocuklarını yetiştirirken gösterdikleri ebeveynlik davranışlarının belirlenmesi amacıyla Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme çalışmaları sırasında öncelikle demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici olmak üzere 4 boyutlu 46 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçek beşli likert değerlendirme içermektedir. Ölçekte yer alan maddeler davranış biçimleri şeklindedir ve her bir davranış biçimine cevaplayıcılar her zaman böyledir (5), çoğu zaman böyledir (4), bazen böyledir (3), nadiren böyledir (2) ve hiçbir zaman böyledir (1) arasında değişen beş seçenek arasında yanıt vermektedir (Ek 2). Oluşturulan bu ölçek, İstanbul'da bulunan, düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden 17 anaokuluna devam eden 2-6 yaş arasındaki çocuğu olan 420 anne ve babaya uygulanmıştır. Geçerlik çalışmaları çerçevesinde yapılan Temel Bileşenler ve Varimax Döndürmesi analizleri sonucunda 16 madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu şekilde demokratik tutum 17 madde, otoriter tutum 11 madde, aşırı koruyucu tutum 9 madde, izin verici tutum 9 madde olmak üzere ölçek 46 maddeyle son halini almıştır. Ölçekte yüksek puanlar alt boyutun ait olduğu ebeveynlik tutumunun baskın olduğunu, düşük puanlar ise o ebeveynlik tutumunun zayıf olduğunu göstermektedir. Yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Cronbach alfa değerleri demokratik boyutu için .83, otoriter boyutu için .76, aşırı koruyucu boyutu için .75 ve izin verici boyutu için ise .74 olarak hesaplanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonuçları, Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin (ETÖ), ebeveynlerin çocuklara yönelik tutumlarını değerlendirmede yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip bir ölçek olduğunu göstermiştir (Karabulut Demir ve Şendil, 2008).

2.3.4. Akademik Benlik Saygısı Ölçeği

Akademik Benlik Saygısı Ölçeği, Cevher tarafından okul öncesinden 8. sınıfa kadar olan çocukların akademik benlik saygısını ölçmek için geliştirilmiştir.

Cevher, Akademik Benlik Saygısı ölçeğini Türkçe'ye uyarlarken, Coopersmith ve Gilbert (1982) tarafından geliştirilen, Davranışsal Akademik Benlik Saygısı Ölçeğinin 16 maddesinden ve Hamachek'in (1995), Değerlendirme Envanterinde bulunan 6 ifadesinden faydalanmıştır. Hazırlanan, Akademik Benlik Saygısı Ölçeğinin maddeleri için "her zaman", "sık sık", "bazen", "nadiren", "hiçbir zaman" şeklinde 5'ten 1'e doğru dereceleme yapılmıştır (Ek 3). (Cevher, 2004).

Ölçeğin güvenirliği ve geçerliği için, 361 çocuktan elde edilen veriler üzerinde analizler yapılmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonlarına bakıldığında, .28 ile .80 arasında bir değişim olduğu görülmüştür. Bu katsayılar, bütün madde toplam korelasyonlarının oldukça yeterli düzeyde güçlü ve pozitif olduğunu göstermektedir. 22 madde üzerinde yapılan iç tutarlılık güvenirliği analizinde ölçeğin Cronbach Alpha .9565 olarak bulunmuştur. Güvenirlik için ayrıca iki yarım test güvenirliği (split-half) analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular; testin ilk yarısına ait güvenirlik katsayısının .90; ikinci yarısına ait katsayının .93; iki yarım arasındaki Spearman Brown korelasyon katsayısının .86 ve Guttman Split-Half güvenirlik katsayısının ise .92 olduğunu göstermiştir. Ölçeğin faktör yapısı, ana-bileşenler yöntemiyle analiz edilmiştir. Ölçeğin toplam madde sayısı 22 ve puan aralığı 22-110 olarak ortaya çıkmıştır. Elde edilen bütün bu bulgular ölçeğin iç tutarlılık güvenirliğinin ve yapı geçerliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu, dolayısıyla ölçülmek istenen davranışın ölçümünde kullanılabileceğini göstermektedir (Cevher, 2004).

Ölçeklerin güvenirlik analizlerine ait bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Güvenirlilik Analizi

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Ebeveyn Tutum Ölçeği	0,730	46
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	0,948	22

Tablo 5'te görüldüğü gibi, 46 maddeden oluşan Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Akademik Benlik Saygısı Ölçeğine ilişkin güvenirlilik analizinin sonuçları verilmiştir. Ebeveyn Tutum Ölçeği güvenirliliğinin $\alpha=0,730$ ve Akademik Benlik Saygısı Ölçeğinin güvenirliliğinin $\alpha= 0,970$ ve yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması

Tablo 6. Normallik Sınaması

	Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.
Demokratik tutum	0,950	300	0,000
Otoriter tutum	0,979	300	0,000
Koruyucu tutum	0,988	300	0,017
İzin verici tutum	0,990	300	0,032
Akademik benlik saygısı	0,954	300	0,000

Tablo 6'da görüldüğü gibi, $p < 0,05$ olduğu için değişkenlerin normal dağılım göstermediği, böylece araştırmaya konu olan verilerin analizinde normallik varsayımını gerektirmeyen istatistikler kullanılması gerektiği için verilerin analizinde non-parametrik

istatistiklerin kullanılmasına karar verilmiştir. Elde edilen verilerin non-parametrik dağıldığının belirlenmesi sonucunda araştırmanın alt problemlerinin analizinde; iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Mann Whitney-U testi, ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirinden anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için Kruskal-Wallis H Testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis Testi sonucunda gruplar arasında anlamlı görülmesi durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için, ikili karşılaştırmalar uygulanmıştır. Ölçeklerin toplam puanlarındaki ilişkiyi test edebilmek içinse Spearman Sıra Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Sayısal gelişmelerle ilgili veriler tablolar haline getirilip yorumlanmış, $\alpha = 0.05$ düzeyinde test edilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM

3.1. Bulgular

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar ortaya konulacaktır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Annelerin Yaş Dağılımı

	N	%
26-30 yaş	43	14
31-35 yaş	110	37
36-40 yaş	111	37
41 yaş ve üzeri	36	12
Toplam	300	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi, 26-30 yaş katılımcı anne oranı %14, 31-35 yaş ve 36-40 yaş katılımcı anne oranının birbirine eşit ve %37 ve 41 yaş ve üzeri katılımcı anne oranının %12 olduğu tespit edilmiştir. Örneklemdaki katılımcı annelerin 30-40 yaş grubunda olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Annelerin Medeni Durum Dağılımı

	N	%
Evli	294	98
Boşanmış	6	2
Toplam	300	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi, evli katılımcı anne oranı %98 ve boşanmış katılımcı anne oranı ise %2’dir. Örneklemdaki katılımcı anneler arasında çok düşük bir oran olmasına rağmen boşanmış annelerin olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Annelerin Çalışma Durumu Dağılımı

	N	%
Çalışıyor	124	41
Çalışmıyor	176	59
Toplam	300	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi, çalışan katılımcı anne oranı %41 ve çalışmayan katılımcı anne oranı ise %59’dur. Çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin oranı birbirine yakın olmasına rağmen çalışmayan katılımcı anne oranı daha yüksektir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Durumu Dağılımı

	N	%
İlkokul	43	14
Ortaokul	37	12
Lise	98	33
Lisans	95	32
Lisansüstü	14	5
Diğer	13	4
Toplam	300	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi, lise ve lisans mezunu katılımcı anne oranı sırasıyla %33 ve %32’dir. Yüksek lisans, doktora mezunu ve diğer mezuniyetlere sahip katılımcı anne oranının %9 olduğu tespit edilmiştir. İlkokul ve ortaokul mezunu katılımcı anne oranı sırasıyla %14 ve %12’dir. İlkokul, ortaokul, lisansüstü ve diğer mezuniyet oranlarının düşük olduğu, lise ve lisans mezuniyet oranlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Annelerin Meslek Dağılımı

	n	%
Öğretmen/akademisyen	25	8
Serbest meslek	9	3
Memur	12	4
Ev hanımı	159	53
İşçi	22	7
Esnaf	4	1
Diğer	69	23
Toplam	300	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi, ev hanımı (%53) ve diğer meslek grubundaki katılımcı anne oranının (%23) en yüksek orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen/akademisyen, serbest meslek, memur, işçi, esnaf ve diğer meslek grubundaki katılımcı anne oranının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Çocuğun Cinsiyet Dağılımı

	N	%
Kız	163	54
Erkek	137	46
Toplam	300	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi, çocuğu kız olan katılımcı anne oranı %54 ve çocuğu erkek olan katılımcı anne oranı ise %46’dır. Kız ve erkek çocuğu olan annelerin oranı birbirine yakın olmasına rağmen çocuğu kız olan katılımcı anne oranı daha yüksektir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Annelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı Dağılımı

	n	%
Bir	105	35
İki	142	47
Üç	47	16
Dört ve daha fazla	6	2
Toplam	300	100

Tablo 13'te görüldüğü gibi, bir çocuğu olan (%35) ve iki çocuğu olan katılımcı anne oranının (%47) en yüksek orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Üç ile dört ve daha fazla çocuğu olan katılımcı anne oranının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Çocuğun Kaçınıcı Sırada Olduğu Değişkenine Ait Dağılım

	n	%
İlk	166	55
İkinci	94	31
Üçüncü	35	12
Dört ve daha fazla	5	2
Toplam	300	100

Tablo 14'te görüldüğü gibi, çocuğu ilk sırada olan (%55) ve ikinci sırada olan katılımcı anne oranının (%31) en yüksek orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı anne oranının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15. Ebeveyn Tutum Ölçeği İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	Hiçbir zaman böyle değildir		Nadiren böyledir		Bazen böyledir		Çoğu zaman böyledir		Her zaman böyledir		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	Ort.	SS
İfade 1	27	9	73	24	133	44	52	17	15	5	2,8	1,0
İfade 2	2	1	4	1	27	9	112	37	155	52	4,4	,8
İfade 3	92	31	105	35	78	26	19	6	6	2	2,1	1,0
İfade 4	4	1	27	9	55	18	85	28	129	43	4,0	1,0
İfade 5	4	1	7	2	35	12	120	40	134	45	4,2	,8
İfade 6	2	1	1	0	7	2	69	23	221	74	4,7	,6
İfade 7	2	1	2	1	6	2	80	27	210	70	4,6	,6
İfade 8	14	5	63	21	85	28	85	28	53	18	3,3	1,1
İfade 9	207	69	72	24	18	6	1	0	2	1	1,4	,7
İfade 10	3	1	6	2	21	7	102	34	168	56	4,4	,8
İfade 11	91	30	121	40	76	25	11	4	1	0	2,0	,9
İfade 12	6	2	21	7	45	15	78	26	150	50	4,1	1,0
İfade 13	4	1	10	3	23	8	84	28	179	60	4,4	,9
İfade 14	2	1	3	1	11	4	100	33	184	61	4,5	,7
İfade 15	3	1	2	1	9	3	79	26	207	69	4,6	,7
İfade 16	23	8	81	27	85	28	58	19	53	18	3,1	1,2
İfade 17	86	29	115	38	75	25	16	5	8	3	2,2	1,0
İfade 18	24	8	31	10	30	10	82	27	133	44	3,9	1,3
İfade 19	68	23	137	46	77	26	12	4	6	2	2,2	,9
İfade 20	1	0	10	3	22	7	69	23	198	66	4,5	,8

Ífade 21	12	4	46	15	71	24	80	27	91	30	3,6	1,2
Ífade 22	6	2	16	5	35	12	62	21	181	60	4,3	1,0
Ífade 23	1	0	0	0	4	1	45	15	250	83	4,8	,5
Ífade 24	53	18	147	49	75	25	14	5	11	4	2,3	,9
Ífade 25	2	1	5	2	9	3	87	29	197	66	4,6	,7
Ífade 26	89	30	122	41	76	25	12	4	1	0	2,0	,9
Ífade 27	253	84	34	11	11	4	1	0	1	0	1,2	,5
Ífade 28	9	3	31	10	28	9	96	32	136	45	4,1	1,1
Ífade 29	0	0	6	2	21	7	89	30	184	61	4,5	,7
Ífade 30	59	20	80	27	104	35	46	15	11	4	2,6	1,1
Ífade 31	194	65	72	24	26	9	5	2	3	1	1,5	,8
Ífade 32	185	62	81	27	29	10	1	0	4	1	1,5	,8
Ífade 33	123	41	101	34	59	20	13	4	4	1	1,9	,9
Ífade 34	73	24	93	31	101	34	27	9	6	2	2,3	1,0
Ífade 35	98	33	130	43	57	19	14	5	1	0	2,0	,9
Ífade 36	3	1	7	2	12	4	97	32	181	60	4,5	,8
Ífade 37	6	2	3	1	20	7	92	31	179	60	4,5	,8
Ífade 38	6	2	29	10	62	21	101	34	102	34	3,9	1,1
Ífade 39	103	34	103	34	70	23	17	6	7	2	2,1	1,0
Ífade 40	236	79	52	17	11	4	0	0	1	0	1,3	,6
Ífade 41	10	3	32	11	53	18	118	39	87	29	3,8	1,1
Ífade 42	1	0	4	1	10	3	83	28	202	67	4,6	,7
Ífade 43	148	49	89	30	44	15	10	3	9	3	1,8	1,0
Ífade 44	83	28	73	24	91	30	38	13	15	5	2,4	1,2
Ífade 45	166	55	73	24	40	13	16	5	5	2	1,7	1,0
Ífade 46	46	15	61	20	73	24	53	18	67	22	3,1	1,4

Tablo 15’te görüldüğü gibi, ebeveynlerin “hiçbir zaman böyle değildir” cevabını verdiği ifadeler:

- Çocuğuma kızdığımında çocuğumu cezalandırırım.
- En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.
- Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.
- Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.
- Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.
- Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.
- Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımından herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.
- Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri hiçbir zaman gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin, “nadiren böyledir” cevabını verdiği ifadeler:

- Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.
- Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.
- Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.
- Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.
- Çocuğuma karşı sabırsızım.
- Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.

- Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.
- Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.
- Çocuğumu şımartırım.
- Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.
- Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.
- Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri nadiren gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin, “bazen böyledir” cevabını verdiği ifadeler:

- Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.
- Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.
- Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.
- Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.
- Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakârlık ederim.
- Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.
- Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri bazen gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin, “çoğu zaman ve her zaman böyledir” cevabını verdiği ifadeler:

- Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.
- Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.
- Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.
- Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.
- Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.
- Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.
- Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.
- Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.
- Çocuğum iyi davrandığında onu överim.
- Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.
- Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.
- Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.
- Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.
- Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.
- Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.
- Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.
- Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.
- Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.
- Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri çoğu zaman veya her zaman gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 16. Akademik Benlik Saygısı Ölçeği İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık sık		Her zaman		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	Ort.	SS
İfade 1	1	0	13	4	54	18	92	31	140	47	4,2	0,9
İfade 2	1	0	10	3	46	15	103	34	140	47	4,2	0,9
İfade 3	0	0	17	6	47	16	104	35	132	44	4,2	0,9
İfade 4	3	1	32	11	78	26	85	28	102	34	3,8	1,0
İfade 5	5	2	21	7	73	24	88	29	113	38	3,9	1,0
İfade 6	3	1	28	9	61	20	120	40	88	29	3,9	1,0
İfade 7	14	5	37	12	80	27	83	28	86	29	3,6	1,2
İfade 8	5	2	19	6	66	22	120	40	90	30	3,9	1,0
İfade 9	4	1	14	5	58	19	105	35	119	40	4,1	0,9
İfade 10	4	1	28	9	77	26	100	33	91	30	3,8	1,0
İfade 11	3	1	29	10	60	20	112	37	96	32	3,9	1,0
İfade 12	2	1	25	8	67	22	99	33	107	36	3,9	1,0
İfade 13	20	7	34	11	82	27	68	23	96	32	3,6	1,2
İfade 14	5	2	11	4	56	19	123	41	105	35	4,0	0,9
İfade 15	1	0	24	8	53	18	94	31	128	43	4,1	1,0
İfade 16	4	1	19	6	47	16	94	31	136	45	4,1	1,0
İfade 17	35	12	46	15	70	23	76	25	73	24	3,4	1,3
İfade 18	14	5	42	14	45	15	97	32	102	34	3,8	1,2
İfade 19	2	1	18	6	40	13	94	31	146	49	4,2	0,9
İfade 20	2	1	21	7	39	13	86	29	152	51	4,2	1,0
İfade 21	3	1	17	6	42	14	86	29	152	51	4,2	1,0
İfade 22	3	1	23	8	43	14	88	29	143	48	4,2	1,0

Tablo 16’da görüldüğü gibi, ebeveynlerin “bazen böyledir” cevabını verdiği ifadeler:

- Kendi diğerleriyle aynı düzeyde veya diğerlerinden daha üstte görür.
- Sınıfta sessizdir, uygun bir şekilde konuşur.
- Akranlarının olduğu grupta lider gibi davranır.
- Sınıfta yeni fikirler ortaya koyar.
- Hatalarını kolayca düzeltir.
- Okul başarısızlıkları azdır.
- Anlamadığında sorular sorar.
- Değişikliklere kolay uyum sağlar.
- Başarıları hakkında uygun bir şekilde konuşur.
- Fazla tepki göstermeden düzeltmeler yapar.
- Arkadaşlığı akranları tarafından aranır.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri bazen gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin, “sık sık” ve “her zaman böyledir” cevabını verdiği ifadeler:

- Kendinden söz ederken olumlu cümleler kullanır.
- Diğer çocuklarla işbirliği yapar.
- Düşüncelerini güçlük çekmeden açıklar.
- Çalışmalarına/faaliyetlerine değer verir.
- Yeni görevler edinmede isteklidir.

- Karar verebilir, seçim yapabilir.
- Öz yönetim ve bağımsızlık gösterir.
- Görevlerini/ işlerini/ faaliyetlerini devam ettirme eğilimindedir.
- Bağımsız olarak çalışabilir.
- Okul çalışmalarıyla başa çıkma eğilimindedir.
- Okul çalışmaları için kendiliğinden motive olur.

İfadeleri olmuştur. Ebeveynler bu ifadeleri sık sık veya her zaman gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 17. Annelerin Yaşları İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Chi Square	p
Demokratik tutum	26-30 yaş	43	160,76	3,166	0,367
	31-35 yaş	110	148,33		
	36-40 yaş	111	155,50		
	41 yaş ve üzeri	36	129,49		
	Toplam	300			
Otoriter tutum	26-30 yaş	43	146,97	2,19	0,534
	31-35 yaş	110	159,81		
	36-40 yaş	111	146,12		
	41 yaş ve üzeri	36	139,76		
	Toplam	300			
Koruyucu tutum	26-30 yaş	43	156,83	2,073	0,557
	31-35 yaş	110	157,30		
	36-40 yaş	111	141,66		
	41 yaş ve üzeri	36	149,43		
	Toplam	300			
İzin verici tutum	26-30 yaş	43	126,86	5,137	0,162
	31-35 yaş	110	161,38		
	36-40 yaş	111	150,86		
	41 yaş ve üzeri	36	144,39		
	Toplam	300			
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	26-30 yaş	43	166,23	5,178	0,159
	31-35 yaş	110	148,33		
	36-40 yaş	111	139,88		
	41 yaş ve üzeri	36	171,08		
	Toplam	300			

Tablo 17’de görüldüğü gibi, annelerin yaşına göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı yaş gruplarında olan katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin yaşına göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı yaş gruplarında olan katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin yaşına göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı yaş gruplarında olan katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin yaşına göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı yaş gruplarında olan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin yaşına göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı yaş gruplarında olan katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısında göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 18. Annelerinin Medeni Durumu İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p
Demokratik tutum	Evli	294	151,17	44444,50	-0,941	0,347
	Boşanmış	6	117,58	705,50		
	Toplam	300				
Otoriter tutum	Evli	294	150,99	44391,00	-0,687	0,492
	Boşanmış	6	126,50	759,00		
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	Evli	294	151,30	44481,00	-1,116	0,265
	Boşanmış	6	111,50	669,00		
	Toplam	300				
İzin verici tutum	Evli	294	151,13	44433,50	-0,889	0,374
	Boşanmış	6	119,42	716,50		
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	Evli	294	150,90	44364,50	-0,559	0,576
	Boşanmış	6	130,92	785,50		
	Toplam	300				

Tablo 18’de görüldüğü gibi, annelerin medeni durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, evli ve bekar olan katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin medeni durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, evli ve bekar olan katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin medeni durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, evli ve bekar olan katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin medeni durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, evli ve bekar olan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin medeni durumuna göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, evli ve bekar olan katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo19. Annelerin Çalışma Durumu İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p
Demokratik tutum	Çalışıyor	124	149,48	18536,00	-0,171	0,864
	Çalışmıyor	176	151,22	26614,00		
	Toplam	300				
Otoriter tutum	Çalışıyor	124	143,22	17759,50	-1,224	0,221
	Çalışmıyor	176	155,63	27390,50		
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	Çalışıyor	124	144,55	17924,00	-1,000	0,317
	Çalışmıyor	176	154,69	27226,00		
	Toplam	300				
İzin verici tutum	Çalışıyor	124	167,17	20728,50	-2,802	0,005
	Çalışmıyor	176	138,76	24421,50		
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	Çalışıyor	124	153,04	18976,50	-0,425	0,671
	Çalışmıyor	176	148,71	26173,50		
	Toplam	300				

Tablo 19’da görüldüğü gibi, annelerin çalışma durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin çalışma durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin çalışma durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin çalışma durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Çalışan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktörünün çalışmayan katılımcı annelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Annelerin çalışma durumuna göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, çalışan ve çalışmayan katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 20. Annelerinin Eğitim Durumları İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Chi Square	p	Fark Grupları
Demokratik tutum	İlkokul	43	157,87	5,667	0,340	
	Ortaokul	37	152,34			
	Lise	98	162,07			
	Lisans	95	142,06			
	Lisansüstü	14	129,93			
	Diğer	13	117,50			
	Toplam	300				
Otoriter tutum	İlkokul	43	186,10	12,796	0,025	
	Ortaokul	37	162,09			
	Lise	98	146,00			
	Lisans	95	143,89			
	Lisansüstü	14	113,29			
	Diğer	13	122,00			
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	İlkokul	43	175,53	9,973	0,076	
	Ortaokul	37	173,77			
	Lise	98	143,70			
	Lisans	95	144,83			
	Lisansüstü	14	126,00			
	Diğer	13	120,58			
	Toplam	300				
İzin verici tutum	İlkokul	43	129,37	11,269	0,046	
	Ortaokul	37	130,04			
	Lise	98	147,62			
	Lisans	95	160,07			
	Lisansüstü	14	186,61			
	Diğer	13	191,46			
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	İlkokul	43	106,55	17,958	0,003	
	Ortaokul	37	171,24			
	Lise	98	165,84			
	Lisans	95	145,14			
	Lisansüstü	14	137,07			
	Diğer	13	174,85			
	Toplam	300				

Tablo 20’de görüldüğü gibi, annelerin eğitim durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı mezuniyetlere sahip katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin eğitim durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı mezuniyetlere sahip katılımcı annelerin otoriter tutum alt

faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). İlkokul mezunu annelerin otoriter tutum alt faktörünün lise, lisans ve lisansüstü mezunu annelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Annelerin eğitim durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı mezuniyetlere sahip katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin eğitim durumuna göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı mezuniyetlere sahip katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Lisans ve lisansüstü mezunu annelerin izin verici tutum alt faktörünün ortaokul ve ilkokul mezunu annelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Annelerin eğitim durumuna göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı mezuniyetlere sahip annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Lise ve lisans mezunu annelerin çocuklarının akademik benlik saygılarının, ilkokul mezunu annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 21. Annelerin Mesleği İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Chi Square	p
Demokratik tutum	Öğretmen/Akademisyen	25	116,34	10,51	0,105
	Serbest Meslek	9	103,11		
	Memur	12	158,71		
	Ev hanımı	159	151,53		
	İşçi	22	155,59		
	Esnaf	4	225,38		
	Diğer	69	159,30		
	Toplam	300			
Otoriter tutum	Öğretmen/Akademisyen	25	133,96	6,617	0,358
	Serbest Meslek	9	146,89		
	Memur	12	164,17		
	Ev hanımı	159	154,41		
	İşçi	22	182,50		
	Esnaf	4	145,00		
	Diğer	69	135,69		
	Toplam	300			
Koruyucu tutum	Öğretmen/Akademisyen	25	122,28	8,754	0,188
	Serbest Meslek	9	144,94		
	Memur	12	141,25		
	Ev hanımı	159	157,16		
	İşçi	22	148,61		
	Esnaf	4	241,75		
	Diğer	69	143,03		
	Toplam	300			
İzin verici tutum	Öğretmen/Akademisyen	25	164,90	12,337	0,055
	Serbest Meslek	9	157,94		
	Memur	12	180,71		
	Ev hanımı	159	135,43		
	İşçi	22	182,61		
	Esnaf	4	199,63		
	Diğer	69	160,70		
	Toplam	300			
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	Öğretmen/Akademisyen	25	142,66	7,188	0,304
	Serbest Meslek	9	110,00		
	Memur	12	144,75		
	Ev hanımı	159	147,01		
	İşçi	22	157,89		
	Esnaf	4	95,88		
	Diğer	69	168,47		
	Toplam	300			

Tablo 21’de görüldüğü gibi, annelerin mesleğine göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskall Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı meslek gruplarında olan katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin mesleğine göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskall Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı meslek gruplarında olan katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin mesleğine göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskall Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı meslek gruplarında olan katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin mesleğine göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskall Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı meslek gruplarında olan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin mesleğine göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskall Wallis H testi sonuçlarına göre, farklı meslek gruplarında olan katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 22. Annelerinin Sahip Olduğu Çocuk Cinsiyeti İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Saygısı Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p
Demokratik tutum	Kız	163	154,86	25241,50	-0,951	0,342
	Erkek	137	145,32	19908,50		
	Toplam	300				
Otoriter tutum	Kız	163	155,20	25297,00	-1,027	0,305
	Erkek	137	144,91	19853,00		
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	Kız	163	155,13	25286,50	-1,012	0,312
	Erkek	137	144,99	19863,50		
	Toplam	300				
İzin verici tutum	Kız	163	154,19	25133,00	-0,806	0,420
	Erkek	137	146,11	20017,00		
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	Kız	163	154,40	25167,00	-0,849	0,396
	Erkek	137	145,86	19983,00		
	Toplam	300				

Tablo 22’de görüldüğü gibi, annelerin sahip oldukları çocuk cinsiyetine göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuğa sahip katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk cinsiyetine göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuğa sahip katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk cinsiyetine göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuğa sahip katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk cinsiyetine göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuğa sahip katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk cinsiyetine göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, kız ve erkek çocuğa sahip katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 23. Annelerinin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi

Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Chi Square	p	Fark Grupları
Demokratik tutum	Bir	105	149,24	1,47	0,689	
	İki	142	155,22			
	Üç	47	138,04			
	Dört ve daha fazla	6	158,50			
	Toplam	300				
Otoriter tutum	Bir	105	148,24	0,754	0,860	
	İki	142	150,83			
	Üç	47	150,83			
	Dört ve daha fazla	6	179,58			
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	Bir	105	143,81	0,997	0,802	
	İki	142	154,18			
	Üç	47	154,63			
	Dört ve daha fazla	6	148,17			
	Toplam	300				
İzin verici tutum	Bir	105	175,44	15,754	0,001	
	İki	142	141,74			
	Üç	47	120,79			
	Dört ve daha fazla	6	154,17			
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	Bir	105	149,48	0,024	0,999	
	İki	142	151,19			
	Üç	47	150,57			
	Dört ve daha fazla	6	151,42			
	Toplam	300				

Tablo 23'te görüldüğü gibi, annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Bir çocuğu olan annelerin izin verici tutum alt faktörünün iki ve üç çocuğu olan annelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 24. Annelerinin Sahip Oldukları Çocuk Sırası İle Ebeveyn Tutum Ve Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanlarının Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		N	Sıra Ort.	Chi Square	p	Fark Grupları
Demokratik tutum	İlk	166	153,01	0,836	0,841	
	İkinci	94	150,78			
	Üçüncü	35	140,46			
	Dört ve daha fazla	5	132,20			
	Toplam	300				
Otoriter tutum	İlk	166	154,09	2,005	0,571	
	İkinci	94	140,70			
	Üçüncü	35	160,67			
	Dört ve daha fazla	5	144,50			
	Toplam	300				
Koruyucu tutum	İlk	166	153,21	2,468	0,481	
	İkinci	94	141,40			
	Üçüncü	35	165,00			
	Dört ve daha fazla	5	130,00			
	Toplam	300				
İzin verici tutum	İlk	166	163,07	9,979	0,019	
	İkinci	94	138,46			
	Üçüncü	35	133,14			
	Dört ve daha fazla	5	80,90			
	Toplam	300				
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	İlk	166	153,68	1,221	0,748	
	İkinci	94	143,24			
	Üçüncü	35	157,00			
	Dört ve daha fazla	5	135,90			
	Toplam	300				

Tablo 24’te görüldüğü gibi, annelerin sahip oldukları çocuk sırasında göre ebeveyn tutum ölçeğinin demokratik tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı annelerin demokratik tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sırasında göre ebeveyn tutum ölçeğinin otoriter tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı annelerin otoriter tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sırasında göre ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı annelerin koruyucu tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Annelerin sahip oldukları çocuk sırasında göre ebeveyn tutum ölçeğinin izin verici tutum alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı annelerin izin verici tutum alt faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Çocuğu ilk sırada olan annelerin izin verici tutum alt faktörünün çocuğu ikinci ile dördüncü ve daha fazla sırada olan annelerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Annelerin sahip oldukları çocuk sırasında göre çocukların akademik benlik saygısı alt faktöründe farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan katılımcı annelerin çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 25. Çocukların Akademik Benlik Saygısı İle Ebeveyn Tutumu İlişkinine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

		Demokratik Tutum	Otoriter Tutum	Koruyucu Tutum	İzin Verici Tutum	Akademik Benlik Saygısı Ölçeği
Demokratik Tutum	r	1				
	p					
	N	300				

Otoriter Tutum	r	0,046	1			
	p	0,427				
	N	300	300			
Koruyucu Tutum	r	0,450**	0,294**	1		
	p	0,000	0,000			
	N	300	300	300		
İzin Verici Tutum	r	0,211**	0,129*	0,184**	1	
	p	0,000	0,026	0,001		
	N	300	300	300	300	
Akademik Benlik Saygısı Ölçeği	r	0,052	-0,024	-0,039	-0,073	1
	p	0,372	0,674	0,506	0,210	
	N	300	300	300	300	300

Tablo 25'te görüldüğü gibi, yapılan korelasyon analizi sonucunda annelerin demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici tutum alt faktörleri ile çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 26. Annelerin Tutumlarının Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanına Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

	Standart		Standart		p
	Olmayan	Katsayılar	Beta	Katsayılar	
	B	Std. Hata		t	
Sabit	3,562	,480		7,424	,000

Demokratik tutum	,107	,125	,049	,851	,396
Sabit	3,636	,539		6,747	,000
Demokratik tutum	,108	,126	,050	,862	,390
Otoriter tutum	-,033	,110	-,018	-,302	,763
Sabit	3,695	,541		6,835	,000
Demokratik tutum	,194	,144	,090	1,346	,179
Otoriter tutum	,015	,117	,008	,132	,895
Koruyucu tutum	-,132	,109	-,085	-1,211	,227
Sabit	3,827	,545		7,026	,000
Demokratik tutum	,241	,147	,111	1,642	,102
Otoriter tutum	,041	,117	,022	,353	,725
Koruyucu tutum	-,120	,109	-,078	-1,106	,269
İzin verici tutum	-,163	,098	-,101	-1,676	,095

Tablo 26’da görüldüğü gibi, çocukların ebeveyn tutum ölçeğinden demokratik tutum alt faktöründen aldıkları puanların çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik Regresyon analizi sonucunda, demokratik tutum ile çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Analizin ikinci adımında modele otoriter tutum alt faktörü eklenmiştir ve çocukların demokratik ve otoriter tutum alt faktöründen aldıkları puanların çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik Regresyon analizi sonucunda, demokratik tutum ile otoriter tutumun çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Analizin üçüncü adımında modele koruyucu tutum alt faktörü eklenmiştir ve çocukların demokratik, otoriter ve koruyucu tutum alt faktöründen aldıkları puanların çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik

Regresyon analizi sonucunda, demokratik, otoriter ile koruyucu tutumun çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Analizin dördüncü adımında modele izin verici tutum alt faktörü eklenmiştir ve çocukların demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici tutum alt boyutundan aldıkları puanların çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik Regresyon analizi sonucunda, demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici tutumun çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 27. Annelerin Çalışma Durumu ile Anne Tutumunun Çocukların Akademik Benlik Saygısı Puanına Etkisine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

	Standart Olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar		
	B	Std. Hata	Beta	t	p
Sabit	4,018	0,137		29,369	0,000
Çalışma Durumu	-0,031	0,082	-0,022	-,377	0,706
Sabit	4,244	0,536		7,910	0,000
Çalışma Durumu	-0,031	0,082	-0,022	-,379	0,705
Ebeveyn tutum	-0,070	0,160	-0,025	-,435	0,664

Tablo 27’de görüldüğü gibi, annelerinin çalışma durumunun çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik Regresyon analizi sonucunda, annelerin çalışma durumunun çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Analizin ikinci adımında modele anne tutumu eklenmiştir ve annelerin çalışma durumu ve anne tutum alt faktöründen aldıkları puanların çocukların akademik benlik saygısına etkisini belirlemek üzere yapılan Hiyerarşik Regresyon analizi sonucunda, annelerin çalışma durumunun ve anne tutumunun çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

3.2. Yorumlar

5-6 yaş arası çocuğa sahip çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla hazırlanan çalışmada elde edilen sonuçlar bu kısımda irdelenmektedir.

Araştırmaya 300 çocuk katılmıştır. Bu çocukların cinsiyetine göre dağılımları incelendiğinde %54'ünün kız %46'sının erkek olduğu görülmüştür. Kız ve erkek çocuklarının sayıları birbirine yakın olmasına rağmen kız çocuklarının sayısı erkek çocukların sayısına kıyasla daha fazla çıkmıştır. Sahip oldukları kardeş sayıları incelendiğinde %47'sinin iki kardeşe sahip olduğu bulunmuştur. Kaçınıcı sırada oldukları incelendiğinde %55'inin ilk sırada olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya 300 anne katılmıştır. Annelerin yaş dağılımları incelendiğinde %37'sinin 31-35 ve 36-40 yaş aralığında olduğu görülmüştür. 31-35 yaş ve 36-40 yaş katılımcı anne oranının birbirine eşit olduğu tespit edilmiştir. Medeni durumları incelendiğinde %98'inin evli, %2'sinin boşanmış olduğu bulunmuştur. Annelerin %59'unun çalışmadığı tespit edilmiştir. Eğitim durumları incelendiğinde %33'ünün lise %32'sinin lisans mezunu olduğu bulunmuştur. Meslek dağılımları incelendiğinde %53'ünün ev hanımı olduğu görülmüştür.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, farklı yaş gruplarında olan annelerin tutumları ile çocukların akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, annelerin yaşlarına göre ebeveyn tutumu ve çocukların davranışsal akademik benlik saygısı farklılaşmamaktadır. Bu durumun sebebinin, araştırmaya katılan annelerin büyük bir bölümünün 31-40 yaş arasında olmasından kaynaklı olabileceği, farklı yaş gruplarından annelerin araştırmaya katılmaları durumunda farklı sonuçların çıkabileceği düşünülmektedir. Özyürek (2004), çalışmasında, ebeveyn tutumlarının yaşa

bağlı olarak farklılık göstermediğini bulmuştur. Öztürk ve Giren (2015) çalışmalarında, ebeveyn yeterliliği, ilgi ve ebeveynlik doyumunun annenin yaşından etkilenmediğini saptamışlardır. Bu bulgular, çalışmamızla tutarlı görünmektedir. Şentürk (2007) çalışmasında, annenin yaşı arttıkça baskıcı, koruyucu tutumunun azaldığını, demokratik tutumunun ise arttığını tespit etmiştir. Bu sonuç, çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Araştırmada, annelerin medeni durumu ile ebeveyn tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, annelerin evli ya da boşanmış olma durumunun ebeveyn tutumu ve akademik benlik saygısı arasında farklılaştırıcı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durumun sebebinin, araştırmaya katılan annelerin büyük bir bölümünün evli olmasından kaynaklı olabileceği, boşanmış ve evli olan annelerin sayısının birbirine yakın olması durumunda farklı sonuçlar çıkabileceği düşünülmektedir. Alan yazında, annelerin medeni durumunun ebeveyn tutumu ve akademik benlik saygısı algı düzeyini ne yönde etkilediği ile ilgili çalışma sonucuna pek rastlanmamıştır.

Araştırmada, annelerin çalışma durumu ile otoriter, koruyucu, demokratik tutumları ve akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte, çalışan ve çalışmayan annelerin izin verici tutumlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yani, çalışan annelerin izin verici tutumlarının çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Çalışan annelerin çocuklarıyla az vakit geçirmelerinin, bu tutumu sergilemelerinde etkili olduğu düşünülebilir. Alan yazında, bu konuda farklı sonuçlar yer almaktadır. Şentürk (2007), çalışmasında, annelerin çalışıp çalışmama durumunun çocuk yetiştirme tutumlarına etki etmediğini bulurken, Bornstein ve Zlotnik (2008) çalışmalarında, çalışmayan annelerin disiplin sağlamak için çocuklarına karşı otoriter tutum sergilediklerini, çalışan annelerin ise çocuklarına karşı daha demokratik tutum sergilediklerini tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Özyürek (2004) çalışmasında çalışan annelerin çalışmayan annelere kıyasla daha demokratik tutuma sahip olduğunu tespit etmiştir.

Annelerin eğitim durumları ile ebeveyn tutumları ve akademik benlik saygısı ilişkisine dair yapılan araştırma sonuçları, bazı farklılıkları ortaya koymaktadır. Buna göre ilkökul mezunu annelerin otoriter tutumları; lise, lisans, lisansüstü mezunu

annelerden daha yüksektir. Lisans ve lisansüstü seviyeden mezun annelerin izin verici tutumları; ortaokul ve ilkokul mezunu annelerden daha yüksektir. Ayrıca lise ve lisans mezunu annelerin çocuklarının akademik benlik saygısı, ilkokul mezunu annelere göre daha yüksek olarak belirlenmiştir. Özyürek (2004), çalışmasında, ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça aşırı koruyucu ve sıkı disiplin davranışlarının azaldığını bulmuştur. Özyürek ve Şahin (2005), çalışmalarında annelerin öğrenim düzeyleri yükseldikçe sert-disiplin ve aşırı koruyucu tutumlarının azaldığını, demokratik tutumlarının ise arttığını bulmuşlardır. Can (2015), araştırmasında anne-babanın eğitim düzeyleri ile çocuğun akademik benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Buna göre, anne ve babanın eğitim düzeyleri yükseldikçe çocuklarının da akademik benlik saygıları artmaktadır. Bu araştırma sonucu bizim araştırma sonucumuzla benzerlik göstermektedir. Cevher ve Buluş (2006) çalışmalarında, annenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının akademik benlik saygılarının düştüğünü tespit etmiştir. Bu bulgu ise çalışmamızdan farklı bir sonuç ortaya koymuştur.

Araştırmada, annelerin meslek durumu ile ebeveyn tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, annelerin meslek durumu tutum ve çocukların davranışsal akademik benlik saygısına göre farklılaşmamaktadır. Bu durumun sebebinin, çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Çalışma grubunun büyük bir bölümü ev hanımı annelerden oluşmaktadır. Şanlı (2007), çalışmasında anne tutumunun annenin mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini bulmuştur. Özyürek ve Tezel Şahin (2005), çalışmalarında doktor, öğretmen, avukat gibi meslek grubunda çalışan annelerin, diğer meslek gruplarında olan annelere göre daha demokratik tutum sergilediklerini tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, çalışmamızla tutarlı görünmemektedir.

Araştırmada, sahip olunan çocuk cinsiyeti ile ebeveyn tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, sahip olunan çocuk cinsiyeti tutum ve çocukların akademik benlik saygısına göre farklılaşmamaktadır. Alan yazında bu konu hakkında farklı araştırma sonuçları mevcuttur. Cevher (2004), çalışmalarında çocuğun cinsiyeti ile akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erkek çocukların akademik benlik saygılarının kız çocuklara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Can (2015)

çalışmasında kız çocuklarının akademik benlik saygısı puanlarının erkek çocuklara göre daha yüksek çıktığını tespit etmiştir. Cevher'in ve Can'ın araştırma sonuçları ile, bu çalışmanın sonucu ile farklılık göstermektedir. Yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde, Lian (2008), çalışmasında çocuğun cinsiyeti ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir. Arshad, Zaidi ve Mahmood (2015), benlik saygısı ve akademik performans arasındaki ilişkiyi ele aldıkları çalışmada 40 erkek ve 40 kız öğrenciyi içeren bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre erkek öğrencilerin benlik saygısı ve akademik performans düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çocuk yetiştirme tutumu ile ilişkili olduğu düşünülen bu sonuç aynı zamanda ailesel ve toplumsal faktörlerle ilişkili olabilir.

Araştırmada, sahip olunan çocuk sayısı ile bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip annelerin izin verici tutumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bir çocuğa sahip annelerin izin verici tutumlarının, diğer annelerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer tutumlar açısından anlamlı herhangi bir farklılık oluşturan sonuca ulaşamamıştır. Bu durumun sebebi olarak, annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre onlarla geçirdikleri zaman ve paylaşımların süresine bağlı olarak izin verici tutum sergiledikleri düşünülmektedir Şentürk (2007), araştırmasında tek çocuğa sahip annelerin koruyucu ve baskıcı çocuk yetiştirme tutumlarının iki veya daha fazla çocuğa sahip annelerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu, araştırma sonucumuz ile benzerlik göstermektedir. Bir, iki, üç ile dört ve daha fazla çocuğa sahip annelerin çocuklarının akademik benlik saygısında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Cevher (2004), araştırmasında sahip olunan kardeş sayısı ile çocukların akademik benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır. Can (2015), ailedeki çocuk sayısı ile akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Bu bulgular, araştırma sonucunu desteklemektedir.

Çocuğun kaçınıcı sırada olduğu ile çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan annelerin izin verici tutumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Çocuğu ilk sırada olan annelerin izin verici tutumlarının diğer annelerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer tutumlar açısından anlamlı herhangi bir farklılık oluşturan sonuca ulaşamamıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, ailesel ve toplumsal faktörlerin etkisi olabileceği düşünülmektedir. Özellikle, geleneksel aile yapılarında ilk çocuğa

verilen değer ve önem anne tutumları üzerinde farklılaştırıcı etkiye neden olabilir. Adler, ilk doğan çocukların ebeveynleri tarafından şımartıldığını belirtmiştir (Burger, 2006). ocuğu ilk sırada olan annelerin, izin verici tutumu daha fazla sergilemelerinde Adler'in doğum sırası kavramının da etkisi olduğu düşünülmektedir. Cevher (2004), araştırmasında doğum sırası ile çocuğun akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki saptamamıştır. Bu bulgu, çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan annelerin çocuklarının akademik benlik saygısında anlamlı farklılık çıkmaması sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada, annelerin demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici tutum algıları ile çocukların akademik benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Tunç ve Tezer (2006), ocuk yetiştirme tutumu ve benlik saygısı arasındaki ilişki hakkında araştırmada, 755 öğrenciyi içeren bir anket uygulaması yapmışlardır. Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlara göre, annelerini otoriter olarak algılayan çocukların akademik benlik saygısı, izin verici olarak algılayan çocuklara göre daha düşük düzeyde tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç, ocuk yetiştirme tutumlarının akademik benlik saygısı üzerinde etkisi olmadığı sonucunun elde edildiği bu çalışmada ayrılan bir sonuç olarak görünmektedir. şahin Sak ve diğerleri, (2015), okul öncesi dönemde anne baba tutumlarını etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, ebeveynlerin yetiştirilme tarzları ve psikolojik açıdan içinde buldukları durumun, ocuk yetiştirme tutumu üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Tocu (2014), yapmış olduğu araştırmada ocuk yetiştirme ve eğitime yönelik ebeveynlik stili ve tutumlarının, çocuğun psiko-sosyal gelişimi için çok önemli bir özellik olduğunu saptamıştır. Araştırmacının elde ettiği sonuçlara göre, anne-babaların geleneksel yaklaşımı ile çocukların cinsiyetlerinin ocuk yetiştirme tutumu üzerinde farklılaştırıcı etkileri bulunmaktadır.

BÖLÜM 4: SONUÇ

4.1. Özet

Son yıllarda kadınların, çalışma hayatına başlamaları ile birlikte çocuklarıyla ilgilenme süreleri azalmıştır. Çalışan anneler, çocukları ile geçirecekleri zamanın kısıtlı olması sebebiyle, zamanı en etkin şekilde kullanma çabası içindedirler. Çalışmayan anneler ise, zamanlarının büyük bir bölümünü çocuklarıyla birlikte geçirmektedirler. Geçirilen zamanın fazla olması, zaman zaman anne-çocuk ilişkisini yıpratıcı ve çatışma yaratan bir duruma sebep olabilmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, annelerin çalışıp çalışmama durumuna bağlı olarak anne tutumlarının çocukların akademik benlik saygısını ne yönde etkileyebileceğinin araştırılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Son yıllarda yapılan araştırmalar gözden geçirilmiş ve belirtilen konu ile ilgili Türkiye’de yeterli sayıda çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, çocukların yetiştirilmesinin bu süreçten nasıl etkilendiğini araştıracağı, benlik ve akademik benlik saygısı özelinde çocukların gelişimine açıklama getireceği, çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumu, çocukların öğretmen algılarına göre benlik ve akademik benlik saygısı ile ilgili literatüre katkı sağlayacağı ve diğer araştırmalara yol gösterici nitelikte olacağı için önemlidir.

Bu bağlamda araştırmanın odaklandığı temel sorunsal; 5-6 yaş arası çocuğa sahip çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygı düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla araştırmada sırayla şu aşamalar izlenmiştir; Öncelikle, Maltepe Üniversitesi’nden etik kurul izni ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden uygulama izni alınmıştır. Random yöntemi ile seçilmiş okullara gidilerek, okul müdürleri ile görüşülmüş ve izin alınmıştır. Araştırmaya 5-6 yaş arası öğrenciler seçilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ile görüşülmüş ve araştırmanın amacı detaylı olarak anlatılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin annelerine, öğretmenleri aracılığı ile ulaşılmıştır. Annelere, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” gönderilmiştir. Öğretmenler ise, her öğrenci için bireysel olarak “Akademik Benlik Saygısı Ölçeği”ni doldurmuşlardır. Sonunda, 300 çocuğun annesi ve öğretmenleri

araştırmaya katılmıştır. Böylece, araştırma grubu Kartal ilçesinde 8 bağımsız anaokulundan random yöntemi ile seçilmiş 5-6 yaş arası çocuğa sahip 300 anneden ve bu çocukların öğretmenlerinden oluşmuştur. Uygulanan veriler analize alınmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının annenin yaşına göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı annenin yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının annenin medeni durumuna göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı annenin medeni durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının annenin çalışma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, annenin çalışma durumu ile çocuklarının akademik benlik saygısı arasında ilişki bulunmadığı, çalışan ve çalışmayan annelerin izin verici tutumlarında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, çalışan annelerin izin verici tutumlarının çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının annenin eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, farklı mezuniyete sahip annelerin otoriter tutumlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. İlkokul mezunu annelerin otoriter tutumlarının lise, lisans ve lisans üstü mezunu annelerden daha yüksek olduğu; lisans ve lisans üstü mezunu annelerin izin verici tutumlarının ortaokul ve ilkokul mezunu annelerden daha yüksek olduğu; lise ve lisans üstü mezunu annelerin çocuklarının akademik benlik saygılarının ise ilkokul mezunu annelerin çocuklarından yüksek bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının annenin meslek durumuna göre değişmediği sonucuna varılmıştır. Buna göre, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygıları annenin meslek durumuna göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının sahip olunan çocuk cinsiyetine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısı sahip olunan çocuk cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının sahip olunan çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, sahip olunan çocuk sayısı ile çocukların akademik benlik saygısı arasında ilişki bulunmadığı, bir, iki, üç ile dördü ve daha fazla çocuğa sahip annelerin izin verici tutumlarında anlamlı fark bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, bir çocuğu olan annelerin izin verici tutumlarının diğer annelerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmada, anne tutumu ve çocukların akademik benlik saygısının sahip olunan çocuk sırasına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, sahip olunan çocuk sırası ile çocukların davranışsal akademik benlik saygısı arasında ilişki bulunmadığı, çocuğu ilk, ikinci, üçüncü ile dördüncü ve daha fazla sırada olan annelerin izin verici tutumlarında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Yani, çocuğu ilk sırada olan annelerin izin verici tutumlarının diğer annelerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmada, anne tutumları ile çocukların akademik benlik saygıları arasında ilişki bulunmamıştır. Yani, anne tutumlarının çocukların akademik benlik saygısını etkilemediği görülmüştür. Araştırmada, anne çalışma durumu ve anne tutumunun çocuğun akademik benlik saygısını etkilemediği tespit edilmiştir.

4.2. Yargı

Araştırmada, annelerin çalışma durumunun ve anne tutumlarının çocukların akademik benlik saygısını etkilemediği, bununla birlikte, çalışan annelerin çalışmayan annelere göre daha izin verici tutuma sahip oldukları yargısına varılmıştır.

4.3. Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak, araştırmacılar, aileler ve uygulayıcılar için şu öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmacılar için öneriler

1. Benzer araştırmalar, farklı sosyoekonomik, sosyokültürel ve boşanmış yapıdaki anneler ile yapılabilir.
2. Bu araştırmada bulgular, anneler ve okul öncesi öğretmenlerin algılarına göre değerlendirilmiştir. Konu ile ilgili geniş çaplı bilgi edinilmesi açısından okul idarecilerinin ve babaların da araştırmaya katılımlarının sağlanması yararlı olabilir.
3. Okul öncesi çocuklarının akademik benlik saygı düzeylerinin belirlenmesinin yanı sıra akademik benlik saygısı düzeylerinin nasıl gelişeceği, eğitim-öğretim ortamlarının ve yapılacak etkinliklerin bu durumu destekleyebilmesi için nasıl düzenleneceği gibi konularda araştırmaların yapılması sürece olumlu katkı sağlayabilir.

Aileler için öneriler

1. Ailelerin, çocuklarını doğru tanımaları, onlara nasıl bir ebeveyn tutumu sergilemeleri ve onların benlik saygılarını nasıl geliştirmeleri gerektiği ile ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitim ve seminer çalışmalarına katılmaları yararlı olabilir.
2. Ailelerin, okul yöneticileri ve öğretmenlerle işbirliği içinde hareket etmeleri, iletişime açık olmaları ve çocukları ile ilgili gelen geribildirimler konusunda duyarlı olmaları sürece olumlu katkı sağlayabilir.

Uygulayıcılar için öneriler

1. Öğretmenlerin, çocuklar ile kurduğu iletişimde yargılayıcı, eleştirici ve kırııcı olmadan, onlara karşı hoşgörölü ve sabırlı bir tutum sergileyerek model olmaları çocukların gelişiminde önemli katkılar sağlayabilir.
2. Okullarda rehber öğretmenlerin, öğretmenler ve aileler ile iletişim halinde olması sağlanabilir.
3. Belirli aralıklarla yapılacak hizmet içi eğitimlerle, öğretmenler ve okul yöneticileri okul öncesi çocuklarının akademik benlik saygıları ve bunun önemi

ile ilgili bilgilendirilmeleri ve konuyla ilgili gelişmelerden haberdar edilerek, teşvik edilmeleri yararlı olabilir.

EKLER

Ek 1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.18006633

30/10/2017

Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 23.10.2017 tarihli dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 26.10.2017 tarihli tutanağı.

Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sibel KATIKSIZ'ın "5-6 Yaş Arası Çocuğa Sahip Çalışan ve Çalışmayan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Bu Çocukların Öğretmen Algısında Göre Akademik Benlik Saygı Düzeyleri Arasındaki İlişkisinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında; İlimiz Kartal ilçesinde bulunan özel/resmi anaokulu ve ilkokullarda öğrenim gören okul öncesi öğrencilerine; kişisel bilgi formu, ebeveyn tutumları ölçeği ve akademik benlik saygısı ölçeğini uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde oluclarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
30/10/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Ökten Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meh.gov.tr

Bilgi İçin: Y. YÜKSEL
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5bbc-0db4-3557-a360-f9b4 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.18098247
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

31.10.2017

Sayın: Sibel KATIKSIZ

- İlgi: a) 23.10.2017 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamı'nın 30/10/2017 tarih ve 18006633 sayılı Oluru.

"5-6 Yaş Arası Çocuğa Sahip Çalışan ve Çalışmayan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Bu Çocukların Öğretmen Algısında Göre Akademik Benlik Saygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Berat SARIKAYA
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İnan Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bilgi için: Y.YÜKSEL
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6a00-4230-3721-a061-daa5 kodu ile teyit edilebilir.

Re: Ölçek İzni hakkında

Gül Şendil <gsendil@istanbul.edu.tr>

2 Nisan 2017, Paz, 21:00

> Re: Sibel Saraç <psikologsibel.sarac@hotmail.com>;

📎 1 ekli (1235 KB)

etd_literatur.doc; ETO makale yazarlar 08.pdf; ETO.xls;

Merhaba Sibel,
ekte ölçek ve ilgili bilgileri yolladım. Şimdiden başarılar dilerim. Sevgiler.

2 Nisan 2017 14:03 tarihinde Sibel Saraç <psikologsibel.sarac@hotmail.com> yazdı:

Merhabalar Gül Hocam,

Maltepe Üniversitesi gelişim psikolojisi yüksek lisans öğrencisiyim. Sizden geçen sene aile psikolojisi dersini almıştım. Tez aşamasına geçtim.

Tez konum: 5-6 YAŞ ÇOCUĞUNA SAHİP ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI İLE BU ÇOCUKLARIN ÖĞRETMEN ALGISINA GÖRE AKADEMİK BENLİK ALGILARININ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ.

Tez önerimi hazırlıyorum. Tez danışmanım, kullanacağım tutum ölçeği için ölçek sahibinden izin almam gerektiğini belirtti.

Tezimde ölçeğinizi kullanabilir miyim? İyi günler dilerim.

Prof. Dr. Gül Şendil
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı

0212 455 57 00/15789
gsendil@istanbul.edu.tr
gsendil58@gmail.com

Re: ÖLÇEK İZİNİ HAKKINDA

Nilgün Kalburan <nkalburan@gmail.com>

18.4.2017, Saat: 19:57

<mailto:Sibel.Sarac<psikologsibel.sarac@hotmail.com>>

📎 1 Ekim (67 KB)

akademik benlik saygısı ölçeği.doc

Merhaba Sibel Hanım,
Ölçeği ekte gönderiyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim.
Nilgün.

18 Nisan 2017 15:05 tarihinde Sibel Sarac <psikologsibel.sarac@hotmail.com> yazdı:

Merhabalar Fatma Nilgün Hanım,

Maltepe Üniversitesi gelişim psikolojisi yüksek lisans öğrencisiyim.

Tez konum: 5-6 YAŞ ÇOCUĞUNA SAHİP ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI İLE BU ÇOCUKLARIN ÖĞRETMEN ALGISINA GÖRE AKADEMİK BENLİK ALGILARININ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ.

Tez önerimi hazırlıyorum. Tez danışmanım, kullanacağım akademik benlik saygısı ölçeği için ölçek sahibinden izin almam gerektiğini belirtti. Tezimde ölçeğinizi kullanabilir miyim? İyi günler dilerim.

Sibel Kattksız

Psikolog/Rehber Öğretmen

FEN BİLİMLERİ KOLEJİ

05078738355

Nilgun Cevher-Kalburan
Assist. Prof. Dr.
Pamukkale University
Faculty of Education
Early Childhood Education Department
Denizli, Turkey
Phone: +9 0258 2961125

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli anneler,

Bu araştırma, 5-6 yaş arası çocuğa sahip çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Sizlerden istenilen, anket formunda yer alan soruları dikkatle okuyup size uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve sadece bilimsel araştırmalar için kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, soruları içtenlikle yanıtlamanıza ve görüşlerinizi gerçekçi bir biçimde yansıtmanıza bağlıdır. Lütfen ankette yanıtsız soru bırakmamaya özen gösteriniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Sibel KATIKSIZ
Maltepe Üniversitesi
Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programı

1.Çocuğun yaşı

5

6

2.Çocuğun cinsiyet

Kız

Erkek

3.Kaç kardeşi var?

Kardeşi yok tek çocuk

Üç

Bir

Dört ve daha fazla

İki

4.Varsa kaçınıcı çocuk?

İlk

Üçüncü

İkinci

Dört ve daha fazla

5. Annenin yaşı

20-25 yaş

36-40 yaş

26-30 yaş

41 yaş ve üzeri

31-35 yaş

6. Annenin çalışma durumu

Çalışıyor

Çalışmıyor

7. Annenin eğitim durumu

İlkokul

Lisans

Ortaokul

Yüksek lisans

Lise

Doktora

Ön lisans

Diğer (Belirtiniz).....

8. Annenin meslek durumu

Öğretmen/Akademisyen

İşçi

Serbest Meslek (Dr., Av., Müh.)

Esnaf

Memur (Herhangi bir kamu kurumunda)

Diğer.....

Ev hanım

Ek 3. Ebeveyn Tutum Ölçeği

Ölçeğin aslı, 46 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda örnek maddeler verilmiştir.

		5	4	3	2	1
	CÜMLELER	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
3	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
8	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					
10	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
11	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13	Çocuğum iyi davrandığında onu överim.					
14	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					

Ek 4. Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Ölçeği

Ölçeğin aslı, 22 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda örnek maddeler verilmiştir.

	Her zaman	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1) Yeni görevler edinmede isteklidir.					
2) Karar verebilir, seçim yapabilir.					
3) Öz yönetim ve bağımsızlık gösterir.					
4) Sınıfta yeni fikirler ortaya koyar.					
5) Anlamadığında sorular sorar.					
6) Değişikliklere kolay adapte olur.					
7) Sınıfta sessizdir, uygun bir şekilde konuşur.					
8) Başarıları hakkında uygun bir şekilde konuşur.					
9) Diğer çocuklarla işbirliği yapar.					
10) Hatalarını kolayca düzeltir.					
11) Fazla tepki göstermeden düzeltmeler yapar.					
12) Arkadaşlığı akranları tarafından aranır.					
13) Akranlarının olduğu grupta lider gibi davranır.					
14) Kendinden söz ederken olumlu cümleler kullanır.					
15) Düşüncelerini güçlük çekmeden açıklar.					

KAYNAKÇA

Açıkgöz, B. (2014). *Çalışan annelerde başa çıkma stratejilerinin iş-aile çatışması üzerindeki etkileri: Zonguldak örneği*. (Doktora Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Adana, F. & Kutlu, Y. (2009). Anne-baba tutumlarının adolesanların kendilik kavramı üzerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (2), 18-23.

Ahi, B., Cingi, M.A., & Kıldan, A.O. (2016). 48-60 aylık çocukların öğretmen kavramına yönelik algılarının çizimler aracılığıyla incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 15 (1), 77-90.

Alkan Ersoy, Ö., Kurtulmuş, Z., & Çürük Tekin, N. (2014). Aile çocuk eğitim programının annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ve ev ortamını düzenlemelerine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (3), 1077-1090.

Arshad, M., Zaidi, M.H., & Mahmood, K. (2015). Self-esteem and academic performance among university students. *Journal of Education and Practice*, 6 (1), 156-162.

Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J., & Hoeksema, S.N. (2006). *Psikolojiye Giriş* (3. Baskı), (Y.Alagan, Çev.) 459-475. Ankara: Arkadaş Yayınları.

Baumeister, R.F., Campbell, J. D., Krueger, J.I., & Vohs, K.D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles?. *Psychological science in the public interest*, 4(1), 1-44.

Bayraktar, F., Sayıl, M., & Kumru, A. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24 (63), 48-63.

Berk, L. (2013). *Çocuk gelişimi*. (1. Baskı). (A. Dönmez, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.

Bornstein, M., & Zlotnik, D. (2008). Parenting styles and their effects. *National Institutes of Health*, 496-509.

Burger, J.M. (2006). *Kişilik*. (1. Baskı), (İ.D. Erguvan Sarioğlu, Çev.) 149-163. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Büyükşahin Çevik, G., & Yıldız, M.A. (2016). Pedagojik formasyon öğrencilerinde umutsuzluk ile mutluluk arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılık rolü. *Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 96-107.

Can, S. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında akademik benlik saygısı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 34, 159-176.

Cevher, F.N. (2004). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öğretmen algısına göre akademik benlik saygısı düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Cevher, F.N., & Buluş, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında benlik saygısı. 20.28-39.

Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve Davranışı*. (16.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çakmak, K.C., & Kaplan, N. (2015). *Çocuk yetiştirme tarzları: anne-baba tutumları*. Erişimtarihi:06.11.2017.http://www.aydin.pol.tr/Haberler/07_08_14_sigara/C3%87ocuk%20Yeti%C5%9Firme%20Tarzlar%C4%B1,%20Anne%20Baba%20Tutumlar%C4%B1.pdf.

Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (14), 75-99.

Doğan, T., & Eryılmaz, A. (2013). İki boyutlu benlik saygısı ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 107-117.

Durmaz, Ş. (2016). İşgücü piyasasında kadınlar ve karşılaştıkları engeller. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (3), 37-60.

Gök, D. (2010). *Anne tutumlarının öğrencilerin başarıları ve yetenekleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Gökdemirel, S., Bozkurt, G., Gökçay, G., & Bulut, A. (2008). Çalışan annelerin emzirme sürecinde çalışma duruma göre yaşadıkları: niteliksel bir çalışma. *Çocuk Dergisi*, 8 (4), 221-234.

Günalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi: Aksaray ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Harris, K., & Morgan, S. (1992). Fathers, sons and daughters: differential parental involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 531-544.

<http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/Annebaba%20Tutumlar%C4%B1.pdf>, Erişim Tarihi: 05.11.2017.

Işıklı Erdoğan, N., Yoleri, S., & Tetik, G. (2017). Ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 226-239.

Karabulut Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), 15-25.

Kararımak, Ö., & Siviş Çetinkaya, R. (2011). Benlik saygısının ve denetim odağının psikolojik sağlamlık üzerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 30-43.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Tarama Yöntemi*. (27. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kaya, Ö.S., & Akgün, E. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 15 (4), 1311-1324.

Kaytez, N., & Kadan, G. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarında akademik benlik saygısı ile kişiler arası problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (38), 332-342.

Kutlu, M., & Soğukpınar, E. (2015). Rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 84-101.

Lian, T. C. (2008). Family functioning, perceived social support, academic performance and self-esteem. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*. 16 (2). 285-299.

Lök, N., Başoğul, C., & Öncel, S. (2016). Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri ve psikososyal desteğin önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 8 (2), 155-161.

Myers, D.G. (2017). *Sosyal Psikoloji*. (10. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Oktan, V., & Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 543-556.

Özcan, Ç. (2012). *Okul öncesinde aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 4 (4), 566-589.

Özen Kutanis, R., & Tunç, T. (2013). Hemşirelerde benlik saygısı ile durumluk ve sürekli kaygı arasındaki ilişki. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 15 (2), 1-15.

Öztürk, M., & Giren, S. (2015). Annelerin ebeveynlik alguları ile çocuklarının problem davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 477-503.

Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özyürek, A., & Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.

Plummer, D.M. (2011). *Benlik saygısı çocuklarda nasıl gelişir?* (1. Baskı). (E. Aksoy, Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ramon, S., Cuestos, P.J., & Fenollar, P. (2008). An examination of the interrelationships between self-esteem, others' expenctations, family support, learning approachesond academic achievement. *Studiesin Higher Education*, 33 (2), 127-138.

Salmivalli, A., Kaukiainen, A., Kaistaniemi, L., & Lagerspetz, K.M.J. (1999). Self-evaluated self-esteem, peer-evaluated self-esteem, and defens ve egotism as predictors of adolescents' participation in Bullying situations. *Personality ans social psychology bulletin*, 25, 1268-1278,

Saygılı, G., Kesecioğlu, T.İ., & Kırıktaş, H. (2015). Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 210-217.

Şahin Sak, İ., Atlı, S., Şahin, B., & Sak, R. (2015). Okul öncesi dönem: Anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(3).985.

Şentürk, S. (2007). *5-6 yaş çocuklarının çalışan ve çalışmayan annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile bu çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tocu, R. (2014). Study on the parental beliefs and attitudes towards child rearing and education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 137, 153-157.

Toksöz, E. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorbalık eğilimleri ve aile tutumu arasındaki ilişki üzerine bir çalışma: Eskişehir ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi.

Tunç, A., & Tezer, E. (2006). Çocuk yetiştirme stilleri ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (25), 37-44.

Uyanık Balat, G., & Akman, B. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 175-183.

Veselska, Z., Geckova, A.M., Gajdosova, B., Orosova, O., Dijke, J. A., & Rejineveld, S.A. (2009). Sociol ecnomic differancas in self-esteen of adolescents influenced by Personolity mental healthy and social support europan. *Jurnal of Public Helaty*. 20 (6). 647-652.

Yalçın, F., & Türnüklü, A. (2011). Algılanan ana-baba davranışları ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *E-Journal of New World Sciences Adacemy*, 6 (1), 717-735.

Yaprak, B. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Yavuz, B. (2007). Çalışan anneler ve çocukları. *Empati Dergisi*, 4 (36), 1-8.

Yavuzer, H. (2003). *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu* (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yeşilyaprak, B. (2004). *Çalışan anne ve çocuk*. İstanbul: Morpa Kültür ve Yayınları.

Yıldız, E., & Erci, B. (2011). Anne baba tutumları ile adölesan saldırganlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1 (3), 6-11.

Yıldız, M. (2006). Benlik kavramı ve benliğin gelişiminde dinin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23, 87-127.

Yılmaz Bolat, E. (2011). *Anne baba eğitiminin beş altı yaş çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, M.T., & Kesici, Ş. (2014). Anne baba tutumları ve kardeş sırasının üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarının gelişimine etkisi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4 (6), 131-157.

Yüksel, M.Y., & Kurtuluş, H.Y. (2016). Okul öncesi dönemdeki 4-5 yaş grubu öğrencilerin benlik kavramı bağlanma stillerinin anne davranışları açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 182-195.